

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-pei G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenței pentru Paris: **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați . . . . . 600 "
" Magistrați . . . . . 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artel, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

TABLA DE MATERII a „Curierului Judiciar” terminându-se de lucrat s’a pus sub presă și până la 18 cor. va fi complet tipărită. Prețul cu care se va pune în vânzare va fi de 80 lei ca și Tabla „Jurisprudenței Generale”, care de asemenea s’a pus în lucrare. Se va adăuga 5 lei pentru costul poștal recomandat.

Plata abonamentelor rugăm a ni se face prin mandat, notându-se pe cotor: „pentru plata abon. la . . . . . partida No. . . . .”

SUMAR

- 1 Ianuarie 1925 de „Curierul Judiciar”;
- Reflecții triste de Iudex;
- Nepropunerea împăcării poate constitui o omisiune esențială?
- Controversă față de legea chirilor, de d. avocat George Cerbu;
- Un gest frumos cu ocazia întocmirii bugetului Direcției generale a închisorilor, de Iscod;

Jurisprudență:

- Curtea de Casație s. 1: *Eduard de Reinek cu Banca Bercovitz*. (Ordonanță prezidențială dată în materie de distribuire de rentă conform legii agrare. Căile de atac. Art. 66 bis, pr. civ. și 166 reg. l. agrare. Specializarea ipotecilor. Cerinți pentru validitatea lor. Cont curent garantat cu ipotecă. Art. 1774, 1776 c. civ. și art. 372 c. comercial) cu o Notă;
- Trib. Brăila: *Iancu M. Dumitru cu Laios Pronaj și M. Dumitru* (Legitimarea copilului natural prin căsătorie. Condițiuni. Contestarea legitimării pe motivul că n’a fost sinceră. Interogatoriul mamei și proba cu martori inadmisibilă. În ce condițiuni se poate ataca? Art. 204, 208, și 953 c. civ.), cu o Notă de d-l avocat P. Vasilescu.
- Trib. Nogent-le-Rotru — Eure-et-Loire 21 Aprilie 1922; Trib. Montluçon-Allier 14 Oct. 1921 și Trib. Alençon-Orne 9 Aprilie 1922 (Despre comoară. Nu face parte din fond. Nu este un fruct, nici nn produs, nici un accesoriu al fondului. Atribuirea jumătății din comoară proprietarului fondului. Găsirea unei comori în zidul unei case vândută spre a fi dăruită. Cui aparține proprietatea acestei comori? Art. 716 c. civ. fr. 649 c. civ. rom. Ascunderea de către găsită a comoarei descoperită. Lipsa de sancțiuni civile. Existența unui furt, după împrejurări. Art. 379 c. pen. fr., 306 c. penal român). Cu o Notă de d-l prof. D. Alexandrescu.

A apărut: **Studii de Drept Penal. I. Pentru o mai deplină ocrotire a proprietății imobiliare prin sancțiuni penale. II. Despre elementul „sustracțiunii frauduloase” în delictul de furt, de dr. Vintilă Dongoroz, avocat. — Prețul 25 lei.**

1 Ianuarie 1925

Încă un an sfârșit!

Cu acest număr „Curierul Judiciar” intră în al treizeci și patrulea an de existență, în care timp a apărut regulat, cu întreruperea numai din timpul războiului pentru întregirea neamului: Septembrie 1916—Mai 1919.

Apărut pentru prima oară la 4 Mai 1892, în condițiuni modeste și fără pretenție, în curând însă, datorită abilității și stăruinței fără preget a fondatorului său — avocatul Ion S. Codreanu —, chiar din primul an, îndată ce și-a putut achiziționa o tipografie proprie și un birou de redacțiune, a început a fi îmbunătățit și fiecare an ce a trecut a marcat un progres vădit prin publicarea articolelor de doctrină și jurisprudență.

La această revistă s’au perindat distinși juriști. Începutul s’a făcut cu confratele cunoscut Ticu-Ștefănescu ca prim-redactor, de scurtă durată, apoi cu regretatul avocat Constant Broșteanu, iar ca director cu regretatul Const. G. Ștefănescu distins președinte al Trib. Ilfov secția IV, fost publicist de valoare. Aceștea le-au urmat ca director regretatul juriconsult Petre Borș, fost procuror-general la Curtea de Apel București, în urmă avocat la Curtea de Casație iar ca prim-redactor regretatul distins avocat, Ion N. Cesărescu, iar apoi ca director regretatul juriconsult Dimitrie Chebapci, avocat la Curtea de Casație, autorul Tratatului de Procedură civilă (5 vol.), după moartea căruia la 1899 a luat direcția savantului profesor dela Iași d-l Dimitrie Alexandrescu.

Trebue să recunoaștem, însă, că în timpul directoratului d-lui Alexandrescu, Curierul Judiciar a făcut cele mai mari progrese, și datorită d-sale, primului său redactor Cesărescu și neobosiților săi redactori-colaboratori, regretații: Nicolae Mandrea, președinte la Curtea de Casație, prof. I. Tănoveanu, Anton Nenoveanu, prim-grefier la Curtea de Casație, Dimitrie N. Comșa, avocat, Virgil Ale-

xandrescu, judecător de instrucție Trib. Ilfov, C. St. Bossie, judecător Trib. Bacău, în urmă președinte de Tribunal, a d-lor profesori: St. Longinescu, Iulian Theodorescu, Dem. Negulescu, G. G. Mironescu; d-nii Corneliu Botez, Ionescu-Dolj și Vespasian Erbiceanu, consilieri la Casație, Andrei Rădulescu, consilier la Curtea de Apel București, membru al Academiei Române, C. N. Toneanu, fost consilier de Curte, D. G. Maxim, președinte la Curtea de apel București, G. L. Dimitriu, R. C. Benisache, consilieri la Curtea de apel Constanța, a avocaților: N. D. Chirculescu, actual ministru, Gr. L. Trancu-Iași, Stelian Popescu, foști miniștri, Em. Dan, devenit prim-redactor după moartea prematură a regretatului Cesărescu, G. St. Bădulescu, I. Gr. Perieșeanu, Ștefan Scriban, Mihail Valerianu, Petre Vasilescu, cum și a multor distinși magistrați și avocați, cari au trimis articolele și notele lor spre publicare —, Curierul Judiciar a putut lua întâetatea printre revistele de drept din țară și a se egală cu revistele similare din străinătate.

În Ianuarie 1920, datorită stăruințelor d-lui N. C. Schina, pe atunci președinte la Curtea de apel și director al revistei, d-l avocat Codreanu redactorul-proprietar a acceptat ca — cu concursul material dat și de d-nii: N. Schina, G. G. Mironescu, Stelian Popescu, Gr. L. Trancu-Iași, Dem. I. Dobrescu, D. R. Ioanițescu, Aristide Blank, Iosif Cohen, Petre Vasilescu, Alex. Velescu și regretații N. Saita și Th. N. Mandrea —, Curierul Judiciar să se transforme în Societate anonimă pe acțiuni, c'un capital de un milion lei, care în 1923 s'a mărit la două milioane.

„Curierul Judiciar“ în dorința de a contribui cât mai mult la unificarea legislației, a dat o mare extindere Editurei, angajând și efectuând importante opere de drept, ceea ce va necesita ca în curând capitalul să fie mărit la cinci milioane lei, întrucât tot capitalul se află investit în litere, mobilier, 2 mașini noi de cules Lino-Typ, 6 mașini mari plane de tipărit și 2 mici, o mașină mare de făuit și mașini de cusut, tăiat și legat necesare legătoriei, cari azi valorează cel puțin șase milioane lei. Atelierele fiind înzestrate cu asemenea mașini, a devenit un stabiliment de arte grafice, în care se poate executa, în condițiunile cele mai bune, orice lucrări în această branșă.

* * *

Curierul Judiciar următor principiilor cari l-au călăuzit în totdeauna, cu sacrificii imense a reușit să pună la îndemâna juriștilor, economiștilor și comercianților toată mișcarea jurisprudențială din țară și străinătate, ca și mișcarea legislativă.

Pentru a răspunde necesităților ivite după mărirea țării, a creiat și dat dezvoltare revistei Jurisprudența Generală, care intră în al III-lea an, punând la îndemâna tuturor, zi cu zi, interpretările date de autoritățile judecătorești civile, comerciale, penale și fiscale, prin rezumatele ce a publicat, formând astfel un adevărat repertoriu jurisprudențial.

Pentru a păstra și aduce la cunoștința tuturor pledoariile însemnate atât din procesele civile, comerciale, penale și criminale, am creiat Biblioteca Marilor Procese, care a intrat în anul al II-lea, și cu mari sacrificii s'a colecționat după notele stenografice pledoariile în extenso, actele proceselor, Ordonanțele judecătorului de instrucție, deciziunile Camerei de acuzare și celelalte hotărâri, însoțite de portretele grafice și literare și notele biografice ale

avocaților pledanți și magistraților din proces. Această operă n'ar trebui să lipsească din biblioteca nici unui jurist, întrucât ea conține o bogată literatură de elocință juridică, care n'ar fi putut fi cunoscută nici odată, dacă nu s'ar fi creat o asemenea revistă, care să le stenografieze, să le aranjeze și să le publice.

Prin ultima creațiune Biblioteca legilor uzuale adnotate, s'a înlesnit publicarea legilor mai importante, adnotate și comentate cu doctrină și jurisprudență și fiecare articol însoțit de debaterile parlamentare în extenso.

În vol. I ce a apărut prin Octombrie 1924 s'a publicat: Legea autentificării actelor și legea pentru unificarea corpului de avocați, comentate de d-l avocat și publicist Al. Lascarov-Moldoveanu.

Zilele acestea apare Vol. II care cuprinde Constituțiunea din 1923, în comparație cu textele vechi Constituției, comentată de d-nii avocați Lascarov-Moldoveanu și Sergiu Ionescu. Sub fiecare articol doctrină, jurisprudență și debaterile parlamentare în extenso. Volumul cuprinde peste 560 pagini și conține la fine un Index alfabetic care înlesnește cercetările.

Curierul Judiciar deși trăind numai din propriile sale fonduri, având un capital mic, cu efortări uriașe a reușit pe lângă multe alte lucrări de drept să publice în editura sa marea operă a lui Tanoviceanu „Cursul de Drept și Procedură penală“, revăzută și pusă la curent de d-nii Vintilă Dongoroz pentru Doctrina română și streină; jurisprudența română și streină până la zi de d-l E. C. Decusară; referințe pentru legislația maghiară de d-l dr. Ștefan Laday, jurisconsult din Cluj, iar pentru legislația austriacă de d-l dr. Cornel Chiseliță, consilier la Înalta Curte de Casație. Primul volum a apărut cu titulatura TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALĂ cu o Prefață de d-l N. C. Schina și cu concursul d-lui Gr. Conduratu, avocat, fost consilier la Curtea de apel București. Volumul e tipărit pe hârtie velină, elegant, și cuprinde 1064 pagini. Prețul 500 lei. Vol. II s'a pus sub presă. Lucrarea va apare în 5 mari volume și până la finele anului credem că va fi gata.

* * *

Curierul Judiciar, spre fala țării, a reușit să stabilească legături cu marii juriști din Franța, dela cari a primit spre publicare interesante articole semnate de profesori universitari ai diferitelor facultăți din Franța.

În special, pentru aceasta, tot meritul revine d-lui I. Cohen, membru în Comitetul nostru de direcțiune, datorită căruia s'a făcut aceste legături, și datorită stăruințelor căruia a luat naștere Societatea de legislație comparată, afiliată celei din Paris, recunoscută persoană juridică și onorată cu subvenții de Ministerul de Justiție, și cel de Externe.

Anul 1924 din punct de vedere legislativ este foarte bogat, el conținând legiferări de principii în domenii foarte variate de ordin economic, social, juridic și politic.

Prima lege importantă este Legea pentru persoanele juridice, publicată în „Monitorul Oficial“ No. 27 din 6 Februarie 1924.

Expunerea de motive, întocmită cu ocazia prezentării acestei legi în parlament, conține un studiu complex juridic al teoriei persoanelor morale, atât de controversată în doctrină, precum și explicarea legii în extenso. Noua lege a fost destinată să

curme acordarea personalităţii juridice, la diferite grupări, fără nici o normă şi fără nici un sistem, care înainte era lăsată numai la latitudinea votului parlamentar.

Această lege exclude persoanele juridice cu caracter eclesiastic, ele rămânând subordonate legilor lor proprii; nu se ocupă de obştiile şi cetele de moşneni, nu se ocupă de contractele de societate încheiate de purtătorii de obligaţiuni.

Incontestabil că rămân în vigoare şi în urma acestei legi, personalitatea juridică a băncilor populare create prin legea specială şi a tuturor asociaţiunilor create în legătură cu ele, precum şi legea sindicatelor profesionale.

O chestiune nelămurită este aceea de a şti dacă crearea în viitor a sindicatelor profesionale — se va supune şi la formalităţile de constituire prevăzute de noua lege.

Regulamentul acestei legi a fost publicat în Monitorul Oficial No. 87 din 19 Aprilie 1924.

Legea pentru dobândirea şi pierderea naţionalităţii române publicată în Monitorul Oficial cu Nr. 41 din 24 Februarie 1924.

Această lege cuprinzând trei părţi principale, constituie una din însemnatele progrese făcute de ţara românească, printr'o aplicare unitară legislativă a dobândirii naţionalităţii române în vechiul Regat şi în teritoriile alipite. Legiuitorul condus de un spirit larg şi ospitalier a complectat lacunele învechitului nostru cod civil şi a realizat principiile şi obligaţiunile luate prin tratatul de pace dela Trianon şi Tratatul minorităţilor.

Aplicaţiunea acestei legi, extrem de grea prin diversitatea drepturilor locuitorilor fărăi în urma alipirilor şi prin acordarea cetăţeniei în viitor, deşi într-o cârta uşurată prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial No. 85 din 17 Aprilie 1924 şi No. 104 din 16 Mai 1924, totuşi va fi necesar ca instrucţiuni ulterioare să rezolve dificultăţile practice ce se vor ivi.

Legea privitoare la regimul excepţional, al raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi, publicată în Monitorul Oficial cu No. 68 din 27 Martie 1924.

Prin această lege s'a reuşit, până la un punct, să se concilieze unele interese ale proprietarilor şi ale chiriaşilor şi prin aceasta să se garanteze liniştea.

Tendinţa legii este vădită către libera transacţie. S'a făcut tot ce s'a putut ca mai multe locuinţe să fie scoase de sub regimul restrictiv al legii, acordându-se pentru cele rămase o prelungire de 3 ani, iar cu privire la prăvălii, această prelungire s'a acordat, fără excepţie, numai pentru un an, la expirarea căruia intră în libera transacţie.

Este adevărat că chiriaşii au continuat a se agita mai puţin intensiv însă ca înaintea de venirea legii, fiind mai comod, se înţelege, să suporte alţii — proprietari — o parte din greutăţile vieţii de după război. Şi atunci chiriaşii de locuinţe întreţin ideea unei noi prelungiri, iar cei de prăvălii susţin această idee sub forma vadului comercial şi se vorbeşte chiar de alcătuirea unui anteproiect de lege cu privire la acest vad, deşi la noi nu există ca în Franţa, elementele ce compun acest vad: clientela şi aşalandajul comercial.

Faţă de tendinţa legii chiriiilor din 1924, e greu de crezut în intervenirea unei legi speciale a vadului comercial, mai ales că printr'o asemenea lege ar însemna să se înfiinţeze noi restricţiuni asupra

dreptului de proprietate — destul de lovit până astăzi —, afară numai dacă asemenea restricţiuni nu ar fi compensate pentru proprietari cu o chirie echivalentă valorii aur a leului şi cu dreptul pentru proprietari a participa la beneficiile realizate de chiriaşi prin întreprinderea ce exercită în proprietatea închiriată silit.

De altfel este de constatat că marea nemulţumire a proprietarilor, cărora li s'au impus chiriaşi prin legile excepţionale, nu constă atât din cauza intervenirii acestor legi, cât în faptul că li s'a fixat un quantum de chirie inferior valorii aur, deşi toate celelalte categorii de cetăţeni ca: agricultori, industriaşi, profesionişti-liberi, comercianţi, meseriaşi, lucrători, muncitori manuali, îşi primesc echivalentul produsului şi al muncii lor în lei aur, şi chiar peste, afară de clasă nenorocită a funcţionarilor şi pensionarilor, de care guvernele prea puţin s'au îngrijit şi cărora este necesar absolut a li se îmbunătăţi soarta, cu măsuri întregi, iar nu cu crâmpene de măsuri ca până acum.

Legea pentru unificarea organizaţiunii judecătoreşti, publicată în Monitorul Oficial No. 136 din 26 Iunie 1924.

Această lege organizând instituţiunea cea mai principală din stat: Ordinul judecătoresc şi inamovibilitatea, ca şi grefele şi ceilalţi funcţionari judecătoreşti, răspunde primului element constitutiv al unificării legislative în România mare.

Din punct de vedere al Codului civil, avem următoarele importante modificări:

Legea pentru modificarea dispoziţiunilor în vigoare în Bucovina cu privire la despărţenie, publicată în Monitorul Oficial cu No. 71 din 31 Martie 1924;

Legea modificării majorităţii civile la 21 de ani, publicată în Monitorul Oficial cu No. 80 din 2 Aprilie 1924;

Legea pentru ratificarea protocolului semnat la Haga în 1923 pentru aderarea la convenţiunea privitoare la interdicţie (1905), la efectele căsătoriei (1905), la regularea tutelelor minorilor (1902), la regularea conflictelor de jurisdicţie în materie de divorţ şi separaţie de corp (1902) şi la regularea conflictelor de legi în materie de căsătorie (1902), publicată în Monitorul Oficial cu No. 242 din 2 Noiembrie 1924.

În materie comercială sunt importante măsurile luate care au ridicat şi prestigiul ţării noastre, în străinătate. Astfel legea pentru acordarea termelor de graţie în obligaţiunile în monedă cu valută superioară;

Legea pentru ratificarea angajamentelor făcute de Statul Român cu unii deţinători de bonuri de tezaur în străinătate (Monitorul Oficial cu No. 164 din 30 Iulie 1904);

Legea pentru ratificarea convenţiunii pentru reglementarea navigaţiunii aeriene (Monitorul Oficial cu No. 174 din 12 August 1924);

Regulamentul pentru exploatarea docurilor din porturile Galaţi şi Brăila (Monitorul Oficial cu Nr. 241 din 1 Noiembrie 1924);

Ratificarea convenţiunii dela Berna din 1923, cu privire la transporturile cu mărfuri pe C. F. etc.

În domeniul economic legislaţiunea a evoluat, răspunzând necesităţilor ivite pentru conservarea şi dezvoltarea avuţiei naţionale:

Legea Minelor (Monitorul Oficial cu No. 141 din 4 Iulie 1924);

Legea Energiei (Monitorul Oficial cu Nr. 143 din 4 Iulie 1924);

Regulamentul pentru instituirea concesiunilor în regiunile petrolifere (Monitorul Oficial cu No. 252 din 15 Noembrie 1924).

Legea comercializării (Monitorul Oficial cu No. 252 din 15 Noembrie 1924);

În domeniul Siguranței sociale:

S'au votat: Legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștei publice (Monitorul Oficial cu No. 279 din 19 Dec 1924) și Legea pentru reglementarea portului și vânzării armelor (Monitorul Oficial cu No. 281 din 21 Dec. 1924). Ambele aceste legi, aplicate cu bună credință, avem convingerea că, în adevăr, vor fi de mare utilitate pentru siguranța socială.

Toate aceste legi cari au îmbogățit legislația țării noastre, în anul trecut, sunt preludiul atâtor alte legi menite să reglementeze greutățile ivite în toate domeniile în urma alipirii și să pregătească unitatea legislativă.

Privind o clipă legislația franceză în cursul anului trecut, vom găsi unele dispozițiuni care ar putea să inspire pe viitorii noștri legislatori.

Țara Românească, eminentă agricolă, a neglijat preocuparea ei, care trebuia să fie de căpetenie, mai cu seamă în urma exproprierii, și anume organizarea legislativă a agriculturii.

În Franța, printr-o lege specială votată la 3 Ianuarie 1924, s'au înființat așa zisele: Camere de Agricultură, și anume s'au înființat prin lege, în fiecare departament, câte o cameră de agricultură, instituită ca organ consultativ și profesional al intereselor agricole din circumscripțiunea lor.

S'a reglementat aplicarea zilei de 8 ore de muncă și la muncile agricole, iar legea din 3 Martie 1924 se preocupă atât de compunerea Comitetului tehnic al proprietății industriale, cât și de punerea lui în concordanță cu necesitățile agricole.

Legiuitorul francez s'a preocupat în deaproape de soarta orfanilor și în special a mutilaților de război asigurând, prin legea din 26 Aprilie 1924, întrebunțarea obligatorie de către exploatațiunile industriale și comerciale a mutilaților din război în proporție de 10 la sută din numărul salariaților.

În materie civilă, s'a preocupat de soarta copiilor naturali și adulterini, modificând art. 331 din cod. civ. și hotărând implicit legitimarea acestor copii prin căsătoria subsecventă a tatălui și a mamei (legea din 25 Aprilie 1924).

A instituit Uclictul denumit: abandonul de familie, pedepsind cu închisoare, dela 3 luni până la un an, pe orice persoană care fiind condamnată la plata unei pensii alimentare către soți, copii sau ascendenți, ar fi întârziat în mod voluntar mai mult de trei luni plata acestei pensii (Legea din 7 Februarie 1924).

A modificat art. 295 cod. civ. privitor la recăsătorirea soților divorțați, oprind aceste căsătorii dacă în urma divorțului, unul sau altul dintre soți ar fi contractat o nouă căsătorie, urmată de divorț (Legea din 27 Martie 1924).

A înființat și organizat Oficiul Național al împrumutului de onoare, în favoarea studenților sărguitori dar săraci, acordând oricărui student, în mod strict confidențial, împrumuturi pentru sume

necesare pentru tot timpul studiul lor, cu condițiunea luată pe cuvântul de onoare, de a restitui aceste împrumuturi cel mai târziu în al zecelea an din momentul în care și-a terminat studiile (Legea din 11 Martie 1924).

În materie comercială, a instituit în mod special prin legea din 11 Martie 1924, referența comercială; a reglementat prin legea din 28 August 1924, plata efectelor de comerț prin cek, iar prin legea din 17 Martie 1924, a obligat pe comercianți de a menționa în facturi, scrisori, note de comandă, etc., numele Tribunalului de Comerț unde este imatriculat și numărul sub care este înscris în registrul respectiv.

A întronat prin legea din 31 Martie 1924, principiile relative la transportul și navigațiunea aeriană, și, în sfârșit, în interesul creditului Statului, prin legea din 12 Februarie 1924, a reprimat speculațiunile asupra monedei naționale, rentelor și altor efecte publice, pedepsind cu închisoare dela 6 luni până la 3 ani, pe toți acei care se vor fi făcut vinovați de asemenea speculațiuni.

Sunt atâtea exemple de legiferare, cari ar fi trebuit avute în vedere la timpul lor și în țara noastră și de cari, n'ar fi târziu să se țină seama și de acum înainte.

* * *

Notele publicate în anul trecut în Curierul Judiciar cât și în Jurisprudența Generală au pus în evidență noi forțe tinere cari s'au relevat. Avem mulțumirea să o spunem că mulți din cei cari azi se găsesc în cele mai înalte trepte judecătorești, au putut să se facă cunoscuți și să li se aprecieze munca și capacitatea, prin hotărârile, notele și articolele cu cari au colaborat la „Curierul Judiciar“.

Avem speranța că în viitor instituțiile noastre de stat, vor recunoaște necesitatea și importanța acestor reviste și a Societății anonime „Curierul Judiciar“ și vor ști să aprecieze aportul adus de ea pentru desăvârșirea operei de unificare legislativă, și vor acorda cât mai curând un sprijin mai eficient pentru răspândirea revistelor Curierul Judiciar, Jurisprudența Generală și Biblioteca Marilor Procese, cele dintâi cel puțin la judecătoriile de Pace din teritoriile alipite, iar cea din urmă cel puțin la Parchetele Tribunalelelor și Curților de apel din țară.

* * *

Mulțumim Comitetului nostru de direcție, Comitetului de redacție și tuturor colaboratorilor și abonaților noștri: magistrați, avocați, bănci și case comerciale, și păstrând o vecinică amintire tuturor celor cari nu mai sunt printre noi și au lucrat pentru noi, și pe cari i-am amintit la începutul acestei reviste, urăm tuturor cititorilor noștri un an plin de sănătate.

CURIERUL JUDICIAR

Reflecții triste

Încă un sfârșit de an! El ne îndeamnă să privim înapoi. Acesta e de altfel singurul folos al unui an care se încheie. Cum sfârșitul acestui an coincide cu împlinirea a șase ani dela Unire, se cuvine să aruncăm o privire retrospectivă asupra acestui lung interval de timp. O vom face în puține cu-

vinte, cercetând numai problema magistraturei și aceea a unificării legislative. Ne vom întreba ce s'a făcut în atâta vreme pentru deslegarea acestor două probleme de o însemnătate atât de mare, încât se confundă cu însuși problema de existență a Justiției noastre.

Să privim deci realitatea în față, cu obiectivitate. Ea nu va fi îmbucurătoare, desigur. Dar cercetarea se impune.

* * *

Să începem cu problema magistraturei. Vremurile de după războiu au fost atât de vitrege pentru magistratura noastră, încât nimeni nu poate astăzi tăgădui că ne-am creat — printre altele — și o problemă a magistraturei. De deslegarea ei depinde dacă pe viitor vom putea spune că avem o *Justiție*.

Magistratura trece prin o criză serioasă care o macină pe încetul. Lipsa de solitudine față de nevoile ei contribuie la desagregarea completă a acestei importante ramuri de activitate.

Că magistratura de azi e foarte departe de aceea dinaintea războiului, cine o poate nega? A recunoscut-o oficial, însuși actualul ministru al Justiției: „**INAINTE DE RASBOI**, — sublinia D-sa cu tristeță într'un panegiric, — *principiile sănătoase ale unei temeinice organizări judecătorești, selecțiunea riguroasă și neabandonată a magistratilor și autoritatea impunătoare a acestora, asigurase puterii judecătorești o preeminență față de celelalte două puteri...*” (1).

Astăzi avem, desigur, reversul medaliei! Dar decăderea magistraturei nu se datorează numai cauzelor arătate, adică lipsei „unei temeinice organizări judecătorești” și unei „selecțiuni riguroase și neabandonate”, ci și altor pricini.

Se datorește mai întâi vinovatului politicianism care s'a practicat totdeauna la Ministerul Justiției, dar care după războiu a căpătat o deosebită intensitate. Cu mască — sau fără —, se face politicianism la numiri, la înaintări, la permutări, la acțiuni disciplinare...

Pe de altă parte, mărindu-se țara, a trebuit să primim în rândurile magistraturei atâția străini, cu un suflet, o mentalitate și o educație profesională vizibil diferită de a vechilor noștri magistrați de carieră.

Am fost nevoiți apoi să umplem rândurile cu atâția nepregătiți și nechemați, cari au luat locul magistratilor cu experiență ce și-au părăsit misiunea — în indiferența generală —, cei mai mulți pentru durerosul motiv că Statul român nu le asigura existența.

De ce am ascunde că aceasta din urmă este cauza principală a descompunerii magistraturei? De șase ani „Statul” — reprezentat de o mână de politicieni guvernanti — nu vrea să-și plătească magistrații și funcționarii. „Statul” are curioasa idee de a face economii chiar prin auto-distrugere. Cu toate că întregul aparat judecătoreșc și administrativ dă semne vădite de descompunere, „Statul” continuă să răpească funcționarilor însuși dreptul lor la viață, pentru că salariul ce ei primesc în schimbul muncii, deși ar trebui, nu le asigură acest drept. Noi avem singurii guvernanti din Europa cari nu vor să accepte concepția atât de simplă pe care au a-

doptat-o toate statele europene (până și nefericita Ungarie!): aceea de a plăti funcționarii cu salariul echivalent salariilor dinaintea războiului.

Rezultatele unei astfel de politici financiare sunt, bineînțeles, distructive. Dacă s'ar întocmi o statistică a funcționarilor oficial compromiși, s'ar vedea desigur că numărul lor crește pe fiecare an. Numărul proceselor penale în cari sunt implicați funcționari crește progresiv atât înaintea instanțelor judiciare cât și celor disciplinare. În anele magistraturei, nici într'un an n'au fost dați afară atâția magistrați ca în anul trecut. Păcatele lor aruncă în o tristă lumină magistratura însăși. E doar cunoscută tendința de generalizare a opiniei publice.

În adevăr, cum să nu vorbească publicul de „cangrena magistraturei” când, iată de pildă, ce poate ceti numai într'un singur număr din *Monitorul Oficial* (N-rul 189 din 31 August 1924):

I. A., judecător de ocol, pus în disponibilitate pentru că, în calitate de profesor la gimnaziul din S. a comis fapte de natură a-i compromite demnitatea de magistrat și pentru cari fapte a fost silit să demisioneze din învățământ.

Gh. C., judecător de ocol, pus în disponibilitate pentru că a judecat în propria sa cauză, a maltratată pe justiciabili și a permis soției sale să scrie pe bani acțiuni improprietăților ș. a.

V. C., judecător de ocol, pus în disponibilitate pentru cerere de mită și arestare ilegală.

I. B., judecător de ocol, pus în disponibilitate pentru incapacitate, neglijență în serviciu și lipsă totală de control asupra funcționarilor.

G. A., judecător de ocol, pus în disponibilitate pentru nereguli pasibile de codul penal.

D. P., ajutor de judecător, destituit pentru că a fost trimis înaintea Curții cu juri pentru crima de omor.

C. I., cap de portărei, destituit pentru faptul de sustragere de bani din cassa corpului.

Desigur nimeni nu se îndoește că țara mai are încă judecători buni, cu deosebire în instanțele superioare. Dar toată lumea se întreabă câtă vreme vor mai rămâne aceștia în magistratură și cât de lungă va mai fi răbdarea lor.

Se va replica totuși: În cursul anului trecut magistratura a căpătat un statut nou. Dela el se poate aștepta regenerarea magistraturei.

Ce dureroasă iluzie!

Adevărații cunoscători — magistrații — nu se pot lăsa convinși, căci ei singuri pot măsura regresul pe care-l înseamnă — cel puțin pentru teritoriile alipite — legea din 26 Iunie 1924. Ei se mărginesc să admire doar abilitatea cu care legiuitorul a asigurat printre paragrafele legii, atotputernicia ministrului Justiției, — precum și dispozițiile politice ale noului statut.

Ca și cele din statutul funcționarilor publici, noile reguli se pot întoarce mai mult împotriva magistratilor decât în favoarea lor. Singur ministrul, autor al legii, a recunoscut această posibilitate. În circulara ce a adresat inspectorilor judecătorești, a fost nevoit să o spună textual: „*Dacă legea a prevăzut aceste dispoziții, ea n'a făcut-o în dorința de a introduce un spirit polițienesc în magistratură, ci numai în scopul... Deci niciuna din atribuțiile de mai sus nu trebuie utilizate în așa mod ca să fie îndreptate în contra magistraturei, ci numai în profitul ei*” (2).

După șase ani dela războiu, magistratura se află deci într'un penibil impas. Profesiune alcătuită prin excelență din individualități disparate, fără posibilitatea unei cohesiuni și unei acțiuni de apărare a intereselor profesionale, „marea mută“ își așteaptă salvarea de la alții.

„*Quel juste est assez Dieu pour lui rendre justice ! ?*“

* * *

Se pare că de unificarea legislativă nu se îngrijește nimeni temeinic. Incepută atât de stângaci, în răstimpul celor șase ani ea a făcut progrese doar în ce privește legile speciale.

Ne putem oare felicita de această unificare ?

Ea s'a făcut cu o lipsă de metodă și cu o neglijență care înspăimântă. S'a început introducându-se în teritoriile alipite pe cale de decrete-legi, legi speciale din vechiul regat, fără a le pune în concordanță cu starea de fapt și cu legislația noilor ținuturi. După încetarea legiferării prin decrete, legile noi au continuat a ignora legile din provinciile unite. Deși aceste legi au fost menținute prin Constituție, ele sunt și astăzi considerate ca nescrie de orice legiuitor nou. Aproape toate legile noi cuprind dispoziții cari se referă la legile vechiului regat, neintroduse însă în ținuturile alipite. Acest mod de legiferare, numit de un autor „legiferare prin tangentă“, a provocat înaintea instanțelor controverse inextricabile. Din continuarea acestor legi cari de multe ori se bat cap în cap, s'a ajuns în teritoriile alipite la rezultatul unor legi noi și originale, variind după procese, după judecatori și după instanțe, cari nu sunt nici legile române, nici legile străine (rusești, maghiare ori austriace).

S'au introdus apoi în noile provincii, legi ale vechiului regat numai în referire la anumite legi speciale. Un exemplu : legea micului parchet este introdusă numai în ce privește aplicarea legii chiiriilor, a speculei și a înfracțiunilor neintenționate comise de funcționarii c. f. r. Cu privire la aceasta, e firesc să ne întrebăm : Ori legea micului parchet e bună și adaptabilă regimului procedural din ținuturile alipite, și în acest caz de ce nu i se dă o aplicare generală, — ori e rea și atunci pentru ce o introducem în aplicarea celor trei legi speciale ?

S'au introdus apoi numeroase „articole unice“ sau articole deadreptul inaplicabile (3). Fiecare lege specială are procedura ei, astfel că avem azi atâtea proceduri câte legi. Anumite legi nu cuprind nici cel puțin clauza obișnuită de abrogare expresă a legilor și regulamentelor contrarii ; și aceasta astăzi când fiecare lege nouă ar trebui să arate anu-

3) Exemple : a) Art. I al legii de organizare judecătorească din 26 Iunie 1924 introduce și în Ardeal vechiul articol 216 din acea lege, articol care vorbește de confirmările mandatelor de arestare. Cum în sistemul procedurii penale din Ardeal și Bucovina aplicarea art. 216 (devenit 285) era imposibilă, ministerul justiției a fost nevoit să înștiințeze instanțele judecătorești că acest articol, deși a fost introdus, nu trebuie aplicat în Ardeal și Bucovina (! ?)

b) Noua lege a chiiriilor spune în art. 32 că sentințele atât la prima cât și la a doua instanță se vor da fără opoziție. În articolul următor, pentru că vorbește de ținuturile alipite, legiuitorul se încurcă și spune că termenul de opoziție și justificare curge dela pronunțare. Cum să curgă dacă nu există ? Articolul nu poate fi aplicabil.

me, cari legi și regulamente le abrogă, pentru a scăpa în acest mod cu timpul de noianul legilor străine moștenite dela fostele imperii.

În fața unei asemenea babilonii legislative, am fi tentați să strigăm : „*Mai multă metodă !*“, dacă nu s'ar vedea limpede că nu avem niciuna.

Oricum, nu atât unificarea legilor speciale ne interesează, cât unificarea legilor organice cari stau la baza Justiției însăși. Înfăptuirea acesteia va ajuta la unificarea sufletească și ea singură — având un caracter permanent —, va putea contribui la consolidarea țării.

Ce s'a făcut vreme de șase ani pentru această unificare ? Cu mâhnire trebuie să răspundem că, în afară de introducerea în Basarabia a vechilor noastre coduri penale și comerciale, *nu s'a făcut nimic*.

Deoarece însă, ne aflăm uneori sub presiunea nevoilor grabnice am inaugurat cu privire la complexul legilor de fond, un sistem periculos, poate cel mai rău dintre sisteme : *legiferarea cu bucata*. Iată unificarea gradelor succesoriale făcută prin legea... timbrului ! Iată legea organizării judecătorești împărțită în două ! Iată codul civil modificat după inspirații și după interese lăaturalnice. Dificultăți administrative cer unificarea majorității civile : o lege trecută *à la vapeur* introduce pe întreg cuprinsul țării articolele respective din codul civil român. Pe rând codul civil e modificat prin legea apelor, a minelor, legea persoanelor juridice, a naționalității, legi de fond de extremă importanță. După ele vor urma desigur altele, astfel că în curând nu vom mai cunoaște bătrânul nostru cod. În loc de a accepta un plan metodic de unificare, modificăm complexul regulilor cari alcătuiesc temelii Dreptului nostru, reurgând la măsuri sporadice și la o unificare dispartă, pornită din concepții cu totul izolate, fără nici o cordonare și nici o metodă.

Trebuie să mărturisim cinstit : *nu avem o politică a unificării legislative*.

Gravele consecințe ale acestui fapt le resimțim astăzi și le vom vedea mai mult pe viitor. În acest timp, judecătorii noștri întâmpină greutăți nemai auzite aplicând o pusderie de legi străine, cele mai multe fără nici o legătură cu sufletul nostru național. Ei sunt nevoiți să interpreteze în Basarabia *Hexabibbul* grecului *Armenopol* din Salonic, iar în Transilvania *Tripartitul* maghiarului *Werböczy*, — manuale vechi de mai multe secole.

Nu știm ce lucrează comisiunile legislative — cu membri mulți și cu diurne încasate —, comisiunile înființate încă de acum cinci ani pe lângă Ministerul Justiției. Până astăzi ele n'au dat la iveală decât anteproiectul părții generale din codul penal.

Nu putem ști nici ce directive, indicații sau impulsuri li s'au dat de către miniștrii ce s'au perindat în acest timp pe la Ministerul Justiției.

D-l Em. Dan, membru al uneia din comisii, ne asigură însă în „Dreptul“ (28 Sept. 1924) că „materie codului civil nici n'a fost începută“ și că unificarea merge așa de greu încât — socoteală făcută — „nu vom realiza această unificare de cât *peste douăzeci de ani*“.

Se pare că articolul d-sale n'a fost remarcat și nu a mișcat pe nimeni. Trăim doar în Orient !

Ceeace este de neînțeles e faptul că deși savantul juriconsult dela Iași, d-l D. Alexandresco, a terminat proiectul codului civil pe care l-a lucrat singur mai bine de doi ani cu o râvnă și o compe-

tență inegalabilă, deși proiectul său prezintă calități deosebite de claritate și metodă, totuși rămâne în cartoane. Cum proiectul se întemeiază pe structura codului nostru civil și cum el poate servi cel puțin ca bază de discuție, me întrebăm, fără a fi în stare să răspundem: *Ori* comisiunea respectivă îl acceptă ca bază și atunci pentru ce nu începe discuția lui, — *ori* îl înlătură cu totul și atunci pentru ce nu-și fixează baza de discuție și metoda de lucru?!

După noua Constituție, se va înființa, probabil, mult așteptatul consiliu legislativ. Juriștii noștri, în unanimitate, speră mult dela înființarea lui, afară numai dacă, după cum scrie undeva d-l D. Alexandresco nu va fi un „azil de pensionari” sau un azil pentru „ai noștri”, adăogăm noi.

Cu toate acestea, d-l Em. Dan are dreptate când spune că opera de unificare legislativă nu trebuie lăsată în grija acestui consiliu. El de nădăjduit însă că prin înființarea lui va dispărea cel puțin diletantismul în legiferare de la ministerele noastre, diletantism de care nici chiar ministerul Justiției nu este scutit.

Ce soartă va avea pe viitor unificarea legislativă?...

Deocamdată trăim vremurile comercializării. S'au comercializat peștele, minele, navigația...

Nu s'ar putea găsi oare vre-o metodă și pentru comercializarea unificării legislative?

Poate vom ajunge pe această cale la un rezultat!

31 Decembrie 1924.

JUDEX.

Nepropunerea împăcării poate constitui o omisiune esențială?

Controversă față de legea chirilor

Din cauză că această chestiune este tranșată în drept de către tribunale, judecând ca instanțe de recurs, neputându-se stabili o jurisprudență uniformă, deciziunile variază dela tribunal la tribunal, și chiar dela o secțiune la alta a aceluiaș tribunal și atât cât durează un anume complex.

Cei cari susțin teza afirmativă (vezi Botez Noul codice al judecătorului de ocol sub nr. 2029) invoacă următoarele argumente:

Propunerea împăcării este „cea dintâi datorie” a judecătorului de ocol, după cum spune art. 81.

Obligațiunea aceasta este de esență și în spiritul de organizare al legii judecătorilor de ocol, constituind fundamentul acestei legi.

Neobservarea acestei obligațiuni constituie o omisiune esențială, cu atât mai mult cu cât în comunele rurale, părțile nu au dreptul de a fi asistate de apărători, legea făcând din judele de ocol unicul apărător al drepturilor lor.

Noi susținem teza contrarie pe următoarele motive:

Art. 106 din l. j. oc. spune că omisiunea esențială consistă în neînvoacarea din oficiu de către judecător „a vre-unui mijloc de apărare care ar reeși din faptele cauzei”.

Ce este un mijloc de apărare? La această răspunde art. 106 combinat cu 83.

Mijlocul de apărare, așa cum l'a înțeles legiuitorul, este un motiv accidental. El poate să „reiasă”, după cum se exprimă art. 106, sau poate fi „admisibil în raport cu natura și importanța afacerii”, zice art. 83.

Și tot acest articol adaugă că acest motiv „trebuie pus în dezbateră părților”.

Împăcarea prin natura ei nu poate fi un mijloc de apărare, ci este un mijloc de stingere a procesului.

Împăcarea nu este un mijloc accidental, pentru că dacă se poate propune totdeauna, acest mijloc există în toate procesele civile.

Nu ar exista nici un interes juridic să se caseze o carte de judecată, pe motiv că nu s'a propus împăcarea, pentru că tribunalul judecând apoi în fond, nu este obligat să propună împăcarea; după cum nici în apel tribunalul nu e obligat să o propună.

Propunerea împăcării, zice d-l Scriban, citat de d-l C. Botez, este o simplă recomandare, făcută de lege judecătorului, e un reflex al vechiului rol ce-l avea judecătorul altă dată, a cărei neobservarea neatingând ordinea publică, e lipsită de sancțiune (1).

H. Problema aceasta juridică își câștigă mari perspective în contractele cari conțin pactul comisoriu expres de gradul al treilea, găsindu-se o și mai întinsă aplicare în contractele de locațiune, cărora li se aplică decizia comisorie legală, prevăzută de noua lege a chirilor din 27 Martie 924.

Se știe că pactul comisoriu operează astfel în cât contractul numai are ființă, a devenit radical nul. Judecătorul constată aici că se află în fața neantului.

Aici rezilierea este un drept al părților și nu o facultate a judecătorului, după cum este la condițiunea rezolutorie tacită, unde judecătorul poate acorda sau executarea contractului cu daune, sau rezilierea.

Acest drept este irevocabil, în sensul că operează, *chiar contra voinței creditorului*, care în nici un caz nu ar mai putea prefera executarea contractului cu daune (Vezi Pactul Comisoriu de Hozoc cu toate citatele dela pag. 14).

Aceasta fiind legea părților, judele neavând nici o latitudine, ci fiind un simplu oficiu de constatare, reclamat de principiul că nimeni nu își poate face singur dreptate — chiar când în contract se prevede rezilierea „fără somațiune, punere în întârziere sau *chemare în judecată*”.

Urmează dar că judele *nu poate* propune împăcarea, fiindcă împăcarea nu are ce căuta în fața neantului.

Iași

GEORGE CERBU
Avocat

Un gest frumos cu ocaziunea întocmirei bugetului Direcțiunei generale a închisorilor

Incontestabil că administrația generală a închisorilor este sub nivelul cerințelor științei penitenciare, căci regimul penitenciar cum se aplică astăzi, este un adevărat focar de corupție și cea mai puternică sursă a criminalității.

Și o instituție, ca aceea a închisorilor, care îndeplinește un important rol social, în loc să funcționeze în condițiunile detestabile de azi, e mai nimerit să fi desființată.

Cauzele cari au contribuit la această decădere, se știu, pe deoparte incapacitatea sau nepregătirea celor puși în fruntea închisorilor, pe de altă parte, o sgârcenie în organizarea mijloacelor de muncă și de amendare, a deșinușilor.

Prin venirea în capul administrațiunei generale a închisorilor, a d-lui avocat C. Cernat, element energic, călăuzit de dorința de a premeni atmosfera morală a

1) Sub legislațiile anterioare Înalta Curte de casațiune s'a pronunțat asupra acestei chestiuni. Vezi Cas. I, 394-907, *Curierul judiciar* nr. 27-908.

închisorilor, de a utila aplicarea regimului penitenciar cu toate mijloacele moderne pentru reorganizarea muncii penale, s'a lovit la prima încercare, de politica economiilor rău înțeleasă, și, în fața imposibilității de a putea reforma ceva, din ceea ce există, și-a dat demisiunea.

Gestul este frumos și plin de un adânc înțeles!

Desigur că cei mari, vor căuta să aranjeze lucrurile, demisia d-lui Cernat va fi respinsă. Credem însă, că directorul general al închisorilor nu se va lăsa dezarmat, căci nu e vorba numai de o situație, ci de o reformă care interesează marea masă a cetățenilor, un regim penitenciar mizerabil aplicat, cu o alocație de hrană insuficientă, care are caracterul unei pedepse îndirecte, cu modice sume de bani pentru utilizarea atelierilor, și cumpărarea de materii prime condamnații rămânând cea mai mare parte a anului neocupați —, constituie atâtea atentate la viața, onoarea și averea lor. Dacă pedeapsa nu se aplică în condițiuni de a amenda pe cel ce a păcătuit, are valoarea de încurajare pentru a comite noi crime și delict.

Când oare se va înțelege și la noi, că este cea mai mare crimă să împrumuți numai forma, dar nu și fondul, unei instituțiuni, care își trage existența dintr'un puternic motiv de apărare socială.

ISCOD

Societatea de Legislație comparată Română afiliată la Societatea de Legislație comparată din Paris

Procesul-verbal al ședinței din 14 Decembrie 1924

Duminecă 14 Decembrie ora 11 dimineața, a avut loc în casele D-lui I. Ionescu-Dolj, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție și secretar general al ministerului de justiție a patra ședință a Soc. de Legislație comparată Română.

Ședința se deschide sub președinția d-lui Dem. Tăslăuanu, președintele Curții de Casație s. III-a.

Sunt prezenți din comitetul de direcție d-nii Dem. D. Tăslăuanu președintele Curții de Casație s. III-a; M. Balș, consilier Curtea de Casație; I. Ionescu-Dolj consilier Curtea de Casație; C. Hamangiu, consilier Curtea de Casație; Al. Nicolau, consilier Curtea de Casație; V. Erbiceanu consilier Curtea de Casație; A. Gane, Procuror Curtea de Casație; Petre Misir, C. Dissescu, profesor universitar; Em. Pantazi, Vl. Athanasovici, S. Rosenthal, avocați; Dem. Maxim, Președinte Curtea de Apel s. III-a; I. Manu, Președinte C. A. s. II-a; Andrei Rădulescu, membru al Academiei Române, consilier la C. A.; Gr. Pherychide, consilier C. Apel; Al. Costin, Procuror C. A.; Gr. Trancu Iași, fost ministru; Al. Cerban, Profesor universitar; Traian Alexandrescu, avocat; Dem. Cernescu, Preș. Trib. Ilfov; Coman Negoescu, judecător Trib. Ilfov; S. Radovanu, judecător Trib. Ilfov; N. Venculescu, jud. Trib. Ilfov; St. Mihăileanu jud. Trib. Ilfov; Procop Dumitrescu, Procuror; Petrovici, Membru în Consiliu de Disciplină Baroul Ilfov; Em. Otulescu, avocat; C. Aznavorian, avocat; Iuliu Pascu și Iosef G. Cohen, avocați și secretari; I. Brăescu, Rosetti. I. Bălănescu, V. Dongoroz. A. Velescu, G. M. Sescioreanu.

D. Tăslăuanu arată că conform statutelor fiind prezenți un număr de membri îndestulător se poate procedea la ordinea de zi, dând cuvântul d-lui Cohen pentru a expune punctele supuse discuțiunii.

D-l I. Cohen, citește procesul verbal din ședința precedentă care se aprobă. Citește apoi scrisoarea d-lui Goulé secretarul general al soc. de leg. comparată din Paris, din care se vede că convențiunea cu societ. franceză s'a aprobat, de asemenea tabloul cu articolul amintit a fost primit cu întârziere și se așteaptă sosirea d-lui Athanasovici pentru ca să prezinte Le-

gea Naționalităților. D-l Președinte Trouville, arată fericirea d-sale de a fi numit membru de onoare al Soc. române, etc.

D-l Athanasovici, luând cuvântul mulțumește în numele comitetului D-lui G. Mărzescu ministru al justiției și d-lui I. Ionescu-Dolj, pentru onoarea ce a făcut societății noastre alocându-i prin buget subvenție anuală de 20.000 lei. Societatea va și să întrebuințeze cu mult folos pentru țară această subvenție, D-sa termină arătând că legea naționalității va fi complet studiată de d-nii P. Missir și I. Ionescu-Dolj împreună cu d-sa și Marția viitoare va fi terminată, astfel că va putea fi supusă adunării, iar legea comercializării e aproape pe sfârșit.

D-l C. Hamangiu propune a face o comunicare referitoare asupra legii proprietății industriale, literare și artistice fiind de cel mai mare interes pentru stăinătate.

D-l S. Rosenthal, arată importanța acestei comisii în raport cu Congresul dela Praga și răspunsul dela Geneva mai cu seamă că literații francezi ca Robert de Flers cari cunosc țara noastră se preocupă de această lege.

D-l Ionescu-Dolj, comunică că va colabora la legea naționalității și va pune la dispozițiunea comitetului toate instrucțiunile ministerului date în urma promulgării acestei legi precum și acele relative la aplicarea tratatelor de pace.

D-l Andrei Rădulescu, comunică că va prezenta un studiu asupra fundațiilor în dreptul românesc, D-l Gane, asupra exproprierii, D-l Cerban asupra persoanelor juridice.

Pentru noua lege asupra portului armelor, se înscrie d-l Cernescu.

Adunarea hotărăște ca toate comunicările să fie cetite comitetului de direcție compus din cei șase directori și secretarul general al societății și apoi înainte de a fi comunicate la Paris să fie cetite în plenul subsecțiilor comitetului de direcție unde se vor face discuțiuni.

Se cooptează d-nii profesori Iulian Theodorescu și V. Pella la secția penală, se admite înscrierea D-lui Ionașcu, profesor la Universitatea din Cernăuți, la secțiunea dreptului civil, precum și alte cereri de înscriere ca membri în societate.

Ședința se ridică la orele 1 p. m.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 9 Iulie 1924

Președinția d-lui GH. V. BUZDUGAN, Președinte

Eduard de Reinek cu Firma L. Bercovitz

Decizia No. 1305

Legea agrară. Distribuie de rentă. Ordonanță prezidențială. Căile de atac sunt cele prevăzute de art. 66 bis pr. c., și 166 regulamentul legii agrare. Ipotece convenționale. Specializarea ipotecilor. Cerinți esențiale pentru validitatea ipotecilor. Consecința cu privire la garantarea prin ipotecă a contului curent. Art. 1774 și 1776 c. c. și 372 c. com. Ipotece. Neîndeplinirea condițiunilor pentru validare. Caracterul nulității decurgând de aici.

1. Art. 166 din regulamentul legii agrare, modificând cu privire la exercitarea căilor de atac în contra ordonanței prezidențiale, dată în materie de distribuie de rentă, dispozițiunile din art. 66 bis pr. c., la care legea agrară prin art. 76 se referă pur și simplu, fără a le aduce nici o modificare, — urmează că, el nu poate fi aplicat, căci nu completează legea, ci o modifică.

2. Potrivit art. 1774 și 1776 c. c., ipoteca convențională nu este valabilă dacă prin actul de constituirea ei nu se specifică atât imobilul debitorului asupra căruia se consimte ipoteca, cât și suma pentru care ipoteca este constituită. Nespecializarea în acest sens a ipotecei atrage nulitatea ei, textele de

lege menționate proclamând formal că numai astfel specializată ipoteca este valabilă.

3. Deși art. 372 c. com. prevede că, diferența (saldo) lichidată la încheierea contului curent poate fi asigurată în ipotecă, de aici nu se poate deduce că, ipoteca ar garanta chiar și suma cu care saldo debitor ar depăși valoarea inițială a creditului deschis, — căci prin această dispoziție din c. com. nu s'a putut deroga de la principiile de interes economic referitoare la specializarea ipotecii și să se admită că într'un cont curent ipoteca ar garanta și o datorie nedeterminată prin actul constitutiv. Singurul sens al art. 372 c. com. este numai acela că, în conformitate cu principiile generale, ipoteca fiind un accesoriu al creanței ce garantează, ea nu poate avea efect decât în limitele valorii creanței față cu cuantumul ei rezultat din compensațiunile reciproce.

Prin urmare, în speță, în creditul de cont curent dintre părți fiind specificată o sumă drept capital împrumutat și garantat cu ipotecă asupra moșiei, numai acest capital, cu procentele aferente este o datorie ipotecară, ce are a fi achitată în rentă și obținută din exproprierea moșiei, iar nu și alte sume ce nu au fost precizate în actul de ipotecă, deși părțile prevăzuse și pentru ele garanția ipotecară.

4. Neîndeplinirea condițiilor cerute pentru validitatea ipotecii dă loc la o nulitate absolută, care poate fi cerută și de creditorul ipotecar, dacă el are interesul a o cere.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. C. Sărățeanu, pe d-nii av. Octav Gușerescu, pentru recurent și pe d-l av. M. Vitzu, pentru intimat și

Deliberând,

Asupra întâiului motiv de recurs astfel formulat:

„Exces de putere și violarea art. 76 și 156 din legea agrară și a art. 166 din regulamentul aceleiași legi.

„Am invocat incidentul de tardivitatea apelului firmei L. Berkovitz, ca fiind făcut peste termenul de 15 zile de la data de 7 August 1923 pronunțarea ordonanței prezidențiale No. 117 din 1923, cum prevede art. 166 regulamentul legii agrare. Tribunalul decide ca apelul e în termen, fiind făcut în 5 zile de la comunicarea ordonanței. Motivarea Tribunalului este că, după disp. art. 76 aceste ordonanțe sunt supuse aceluiași căi de atac ca și ordonanțele prezidențiale date în virtutea art. 66 bis pr. civ. Ori legea agrară prevede numai că ordonanțele prezidențiale relativ la distribuirea rentei din expropriere sunt supuse aceluiași căi de atac ca și ordonanțele prezidențiale date în virtutea art. 66 bis pr. civ., de unde urmează că se admite și contra acestora apelul și recursul. Iar în privința termenelor în cari trebuie să se uzeze de aceste căi de atac, nu se spune nimic. Prin urmare pe acest punct, fiind o lacună în lege, trebuie să avem în vedere și art. 156 din legea agrară care dă dreptul de a se contesta și lămurii lacunele legii prin completări pe cale de Regulament de aplicare și ca atare, explicația și completarea lacunei o găsim foarte clar exprimată prin art. 166 din acest regulament, care arată și termenele în cari trebuie să se uzeze de apel și recurs. Și regulamentul fiind consequent legii pe acest punct trebuie aplicat în totul, căci are putere de lege pe baza art. 166 legea agrară. Astfel, Tribunalul interpretând greșit art. 76 legea agrară și art. 166 din Regulamentul acelei legi, fără să țină seama și de disp. art. 156 leg. agr. a săvârșit un exces de putere violând și dispozițiile acestor texte”.

Având în vedere că prin primul motiv de re-

curs se susține că Tribunalul a comis exces de putere și a violat art. 76 și 156 din legea ref. agrare V. R. și art. 166 din regulamentul legii, atunci când a decis că termenul în care trebuie făcut apelul în contra ordonanțelor prezidențiale date în condițiile art. 76 legea agr. ar fi de 5 zile dela comunicarea ordonanței, cum prevede art. 66 bis pr. civ. și nu de 15 zile dela pronunțarea ei, așa cum prevede disp. art. 166 Reg. leg. agrare, dispoziții cari conform art. 156 din lege pot completa legea;

Considerând că legiuitorul reformei agrare a prevăzut că operațiunile preserise de art. 76 au a se face prin ordonanță prezidențială supusă aceluiași căi de atac ca și ordonanțele prezidențiale dată în virtutea art. 66 bis pr. civ.;

Că din această dispoziție astfel formulată, rezultă că folosirea căilor de atac în chestiune este supusă tuturor regulilor preserise în această privință de art. 66 bis pr. civ. întrucât pentru o abatere de la ele, era necesară o prevedere expresă de derogare în chiar textul legii agrare;

Că, astfel fiind, deși regulamentul legii agrare prevede prin art. 166 un alt termen în care ar urma să se exercite dreptul la căile de atac în chestiune, — o atare dispoziție modificând și derogând dela textul art. 66 bis pr. civ., implicit modifică textul art. 76 legea agrară prin care au fost adoptate prevederile art. 66 bis pr. civ., fără nici o restricțiune;

Că, fiind vorba de o modificare a legii pe cale de regulament, sunt neîntemeiate criticele aduse prin T-ului motiv de recurs hotărârei Tribunalului prin care cu drept cuvânt neținându-se în seamă disp. art. 166 regulamentul legii agrare, s'a aplicat disp. art. 66 bis pr. civ. pe care legiuitorul reformei agrare și le-a însușit prin art. 76 fără nici o rezervă;

Că deci, urmează a se respinge ca neîntemeiat întâiul motiv de recurs:

2) „Exces de putere și violarea principiului specializării ipotecii, a art. 1770 c. civ., 372 c. com. și a art. 73 75 și 76 leg. agrară, omisiune esențială și nemotivare.

„Tribunalul constată în fapt că întreaga creanță de 510.000 lei, politele (în număr de 6) pentru cari sunt acționat în judecată cambială de Banca L. Berkovitz la Trib. Ilfov s. II-a, Comert, este soldul debitor al contului, care mi s'a deschis de acea Bancă prin actul de garanție ipotecară, autentificat la No. 18.238 din 914 de Trib. Notariat Ilfov și înscris la No. 66 din 914 Trib. Ialomița. Deci, că această creanță derivă dintr'un credit deschis, acordat mie de Banca L. Berkovitz, garantat cu garanția ipotecară din acel act de ipotecă asupra moșiei mele Orezul-Reinicul (Ialomița), care a fost expropriată. Trebuind însă să aplice disp. legii agrare, Tribunalul își pune din oficiu principiul specializării creanței în actele de ipotecă din art. 1776 c. civ., fără să fi pus chestiunea în discuție contradictorie a părților și pe baza lui găsește că, din suma de lei 510.000 soldul constatat de expert, numai 200.000 lei, nu procentele aferente au fost garantate cu ipotecă. Și astfel decide că numai pentru atât să se plătească cu renta Banca L. Berkovitz conform disp. Legii agrare sus citate, — iar restul rămâne ca datorie chirografară. Nepunerea în discuția contradictorie a părților a unei chestiuni care a soluționat tot procesul, constituie o omisiune esențială. Hotărîrea este casabilă și fiindcă pe acest punct are o motivare ambiguă și necompletă, are un considerent scindat și neclar care zice: Considerând însă că față de principiul specializării creanței în actele de ipotecă prevăzute de art. 1776 c. civ., Tribunalul

apreciază că suma de lei 510.000 reprezentând datoria derivând din contul curent al debitorului Ed. de Reineck către Banca L. Berkovitz, numai 200.000 lei cu procentele aferente până la data plății au fost garantați prin ipoteca înscrisă la Trib. Ialomița sub Nr. 66-914" și nu se arată cari sunt considerațiunile de fapt sau de drept pe cari s'a întemeiat în aprecierea sa, deci nici un element de apreciere. Și o astfel de motivare incompletă și ambiguă echivalează cu o nemotivare.

„În fine, Tribunalul aplicând din oficiu disp. art. 1776 c. civ. a interpretat greșit și violat acest text cum și principiul specializării ipotecei prevăzut într'insul, pentru că dacă a constatat în fapt că întregul sold debitor din acele polițe (510.000 lei) este garantat cu ipotecă; dacă creanța garantată prin ipotecă era un credit deschis al cărei quantum depinde de suma ce o indicase polițele mele cu cari ridicam banii din acest credit (deschis garantat cu ipotecă) atunci creanța în chestiune fiind condițională este aplicabil al. 2 din art. 1776 (și nu primul al.) după care ipoteca este valabilă în întregul ei, căci sunt satisfăcute cerințele acestui alineat prin menționarea condiției prin inscripție care nu s'a contestat că nu este făcută; ci din contră s'a constatat că inscripția este făcută și se știe că prin inscripție se transcrie întreg conținutul actului în registrele Tribunalului. Ceeace a încurcat pe Tribunal și l'a determinat a se opri numai la suma de lei 200.000 a fost că prin act se prevede numai creditul inițial de lei 200.000 și că inscripția este luată numai pentru acei lei 200.000 dar dacă s'a constatat în fapt că acest credit a fost mărit și era susceptibil de mărire, până la soldul debitor de lei 510.000 constatat cu polițele de astăzi, ca toate aceste polițe derivă din acest credit și că sunt garantate cu acea ipotecă atunci principiul art. 1776 pr. civ. era satisfăcut prin inscripția luată, și ori când creditorul era în drept să probeze ca soldul contului sau că suma din polițele ce posedă (după cum se prevede în art. 7 din actul de ipotecă) întrece creditul inițial și inscripția și atunci și inscripția putea să fie mărită până la limita acestor sume (510.000 lei) chiar contra voinței mele și fără a avea nevoie de concursul meu (vezi art. 372 c. com.).

„Tribunalul cade deci într'o adevărată confuziune de drept când decide că pe baza art. 1776 ipoteca în chestiune este limitată numai la 200.000 lei adică numai pentru atât pentru cât este luată inscripția creditului inițial. Tribunalul confundă ipoteca cu inscripția condiționând existența ipotecei de inscripție chiar între părțile contractante, când se știe că în drept ipoteca este autonomă și independentă de inscripție. Inscripția nu are alt scop decât conservarea ipotecei pentru a putea fi opusă terțelor persoane și nici decum pentru a produce efecte între părțile contractante.

„Dacă actul de garanție ipotecară garantează un cont deschis în sensul art. 372 c. com. ipoteca este valabilă între noi părțile contractante pentru întreg soldul contului sau pentru toate sumele din polițele cu cari se ridicau banii din acest credit, independent de inscripție chiar dacă nu ar fost luată de loc.

„Tribunalul săvârșește și o omisiune esențială căci nu se pronunță asupra acestei chestiuni puse de mine: asupra autonomiei ipotecei independent de inscripție și asupra art. 372 c. com. în sensul căreia demonstrăm că este constituit actul de garanție ipotecară și pe baza căruia demonstrăm că actul de garanție ipotecară era valabil pentru toată suma ce se indica după polițele ce s'au dovedit că derivă din acest cont deschis ipotecar. Chestiunile acestea erau atât de importante și esențiale pentru că dacă s'ar fi avut în vedere se schimba cu desăvârșire soluționarea procesului. În ipoteza când s'ar găsi că Tribunalul s'ar fi pronunțat implicit și asupra acestor chestiuni, atunci era dator să motiveze pe ce s'a întemeiat când a înlăturat aceste chestiuni puse de mine și nemotivarea pe aceste puncte cade sub censura acestei Înalte Curți.

„În orice caz, s'a săvârșit și violarea a art. 372 c. com.

căci dacă l'a avut în vedere, în mod implicit a făcut o rea aplicare a principiilor prevăzute într'insul.

„S'a mai violat și disp. art. 73, 75 și 76 din leg. agr. cari sunt de ordine publică și după cari tribunalul trebuia să ordoneze întreaga creanță de 510.000 lei garantată cu ipotecă în moșia ce se expropria să fie plătită în rentă rezultată din exproprierea moșiei ce era constituită ipotecă, pentru că sacrificiile suportate de mine prin această expropriere să fie împărțite cu creditorii mei ipotecari și în special Banca L. Berkovitz din speță trebuia să fie achitată numai în rentă chiar dacă ar fi fost numerariu, fiindcă așa prevede art. 75 leg. agrară”.

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că, de către Trib. Ialomița procedându-se la distribuirea între creditori a rentei rezultată din exproprierea moșiei Orezul-Reinek, proprietatea intimatului Ed. Reinek, cu această ocazie proprietarul expropriat Ed. Reinek a cerut ca firmei recurente L. Berkovitz, în calitate de creditoare ipotecară asupra celei moșii, să i se atribue renta în suma de lei 510.000, sumă care ar corespunde cu valoarea integrală a creanței ipotecare; iar firma L. Berkovitz la rândul ei pretinzând că creanța sa ipotecară ar fi fost stinsă la o dată chiar anterioară exproprierei și că suma de lei 510.000 ce are a primi reprezintă valoarea unei datorii cambiale pe temeiul a 6 cambii, susține că această creanță chirografară ar trebui achitată de debitor în numerar și că, deci, nu ar putea fi vorba de distribuire de rentă în temeiul stingerei ipotecei de pe terenul expropriat;

Că, Tribunalul statuând asupra acestor pretențiuni opuse și interpretând actul de ipotecă în raport cu toate împrejurările cauzei și în special cu modul cum a fost executat de părți, stabilește în prim loc că firma L. Berkovitz a deschis proprietarului Ed. Reinek un credit în compt curent pentru suma de lei 200.000 stipulând pentru asigurarea acestui capital și a dobânzilor aferente o ipotecă asupra moșiei Orezul-Reinek care apoi a fost supusă exproprierei;

Că, deosebit de această ipotecă, firma L. Berkovitz a obținut încă dela debitor și emiterea unui număr de 6 cambii pentru valoarea de lei 510.000 dar că aceste cambii nu au o cauză juridică distinctă, și rezultă din contul curent ce-i fusese deschis, și ca dovadă, — zice Tribunalul — despre acest lucru sunt toate împrejurările relatate în actul de expertiză făcut în cauză și în care se prevede — zice Tribunalul — că creditul în compt curent în discuțiune, a urmat neîntrerupt dela deschiderea lui și după data de 15 Decembrie 1918, încoace, cum și în urma legii agrare din 1921, și că cambiile în valoare de lei 510.000 pentru care Banca L. Berkovitz a acționat în judecată pe proprietarul Ed. Reinek, reprezintă ultimul sold creditor al acestuia în favoarea băncii, rezultând din comptul curent ce a urmat neîntrerupt și care deși deschis la început pentru lei 200.000 garantat în ipotecă, acest credit s'a ridicat ulterior prin o tacită înțelegere între părți la 510.000 lei valoarea cambiilor;

Că interpretând în acest sens actul de ipotecă în discuțiune, Tribunalul conchide că e neîntemeiată susținerea Băncii creditoare că la data de 30 Aprilie 1918 ar fi fost stinsă ipoteca luată în garantarea creditului din comptul curent și că drepturile Băncii ar constitui o simplă creanță chirografară, iar de altă parte că ipoteca în discuțiune urmează să fie privită ca valabilă numai pentru suma de

lei 200.000 precizată în act cu dobânzile aferente, dat fiind principiul specializării ipotecei din art. 1772 c. civ. și că în ce privește restul creanței ce depășește această sumă să nu fie privită decât ca creanță chirografară, întrucât nu a fost precizată de la început în actul de ipotecă, așa că clauza din act că pentru orice alte sume ce ar depăși valoarea creanței de lei 200.000 ar avea să beneficieze de ipotecă, — nu putea avea nici o valoare legală;

Că, în consecință Tribunalul a dispus prin hotărârea atacată cu recurs ca să se atribuie Băncei L. Berkovitz renta numai în valoare nominală de lei 200.000 rămânând ca restul să-i fie achitat în numerar;

Având în vedere că prin recursul său, debitorul Ed. Reineck, pe temeiul susținerii sale de la instanța de fond, pretinde și în recurs că întreaga datorie contractată către firma L. Berkovitz să fie achitată în rentă de expropriere, susținând că, în această privință, Tribunalul ar fi violat art. 1776 c. civ. 372 c. com. combinat cu art. 73, 75 și 76 legea ref. agrare și că ar fi săvârșit și o omisiune esențială nepronunțându-se asupra autonomiei ipotecei independent de inscripțiune, și că plata parțială numai în rentă ar fi pronunțat-o Tribunalul din oficiu fără ca să o fi pus în discuția părților;

Considerând că, după cum s'a arătat, Tribunalul examinând actul de ipotecă constată — și de altfel lucrul nu se contestă — că prin el, după ce se declară că se ia această garanție reală pentru capitalul de lei 200.000 cu procente corespunzătoare, mai apoi prin o clauză posterioară se adaogă că și pentru orice alte sume s'ar datora pe temeiul a diferite acte și chitanțe fără a se preciza valoarea lor, se va putea lua inscripțiune potecară;

Considerând că, după disp. art. 1774 și 1776 c. civ. ipoteca convențională nu e valabilă, dacă prin actul de constituire al ipotecei nu se specifică a-nume atât imobilul debitorului asupra căruia se consimte ipoteca, cât și suma pentru care ipoteca este constituită;

Considerând că, nespecializarea în acest sens a ipotecei pentru a se preciza și limita dreptului creditorului ipotecar, atrage nulitatea ei, — căci textele menționate proclamă formal că numai astfel ipoteca e valabilă;

Considerând că disp. art. 372 c. com. prevăzând că diferența (saldo) lichidată la încheierea contului curent, poate fi asigurată prin ipotecă, — de aci nu se poate deduce, cum pretinde recurentul cum că ipoteca, ar garanta chiar și suma cu care saldul debitor ar depăși valoarea inițială a creditului deschis și pentru garantarea căruia s'a luat ipoteca, căci legiuitorul nu a putut prin această dispoziție din codul comercial, să deroage la principiul de interes economic general din c. civ. referitor la specializarea ipotecei și astfel să admită că într'un cont curent ipoteca ar putea garanta și o datorie nedeterminată prin actul de ipotecă;

Că, singurul sens al art. 372 c. com., când se zice că ipoteca garantează numai soldul datorit la încheierea contului, este numai acela că în conformitate cu principiile generale, ipoteca fiind un accesoriu al creanței ce garantează, ea nu poate avea efect decât în limitele valorii creanței ce rezultă din reținerile reciproce urmate de compensațiuni, adică ipoteca e în funcție de existența și quantumul creanței, dar nu că ipoteca ar putea garanta și o sumă cu care soldul final ar depăși valoarea inițială a

creanței arătată în creditul de cont curent garantat ipotecar;

Considerând, deci, că în specie, în creditul de cont curent urmat între părți fiind specificată numai suma de lei 200.000 drept capital împrumutat și garantat ipotecar împreună cu procentele aferente, — urmează că numai această datorie, capital și procente, trebuiesc considerate ca fiind o datorie ipotecară, ce este a fi achitată în rentă; iar nu și alte sume al căror quantum nu a fost precizat în actul de ipotecă, cu toate că părțile prevăzuse și pentru garantarea lor — garanție ipotecară;

Considerând că stabilit fiind că pentru aceste sume neprecizate în act, ipoteca nu este valabilă, este a se ști care e caracterul nulității, ipotecei pentru tot ce depășește capitalul de lei 200.000 cu procentele respective, căci de acest lucru depinde chestiunea de a se ști cine anume o poate invoca;

Că, în această privință, e cert că organizarea regimului ipotecar are o însemnătate economică de necontestat, de oarece de la modul de reglementare al sarcinilor ce pot fi constituite asupra proprietății imobiliare, prin admiterea sistemului de publicitate și de specializare a ipotecei, depind condițiunile mai ușoare de credit, siguranța acestei proprietăți, cum și înlesnirea circulației ei, — consecințe care au o înrăurire hotărâtoare asupra valorii însuși a proprietății imobiliare;

Că, deci, fiind vorba de un interes general economic pe care legiuitorul îl are în vedere în organizarea sistemului ipotecar, neîndeplinirea condițiilor, cerute pentru validitatea ipotecei, dă loc la o nulitate absolută, care conform principiilor generale de drept, în materie de nulități, poate fi invocată de orice parte interesată;

Că, prin urmare, în speță, însuși creditorul ipotecar, firma L. Berkovitz, care ar fi trebuit la un moment dat să suporte consecințele nulității ipotecei în măsura indicată pentru nespecializarea sa, — la rândul său având interes din punctul de vedere al modului de plată, — poate invoca aceeași nulitate și, deci, din acest punct de vedere soluțiunea instanței de fond este întemeiată;

În ce privește omisiunea ce se impută instanței de fond, de a nu fi discutat autonomia actului de constituirea ipotecei, independent de inscripție, sentința atacată are o motivare suficientă în această privință, când vorbește de specializarea ipotecei, care e cerută de lege în prim loc pentru validitatea constituirea ipotecei, nu numai pentru inscripție, cum în mod neîntemeiat se pretinde;

Că, tot asemenea, e neîntemeiată și afirmarea din motivul de recurs, cum că chestiunea nulității ar fi fost pusă din oficiu, de oarece din concluziunile scrise ale părților se vede că ea a format obiectul discuțiunii dintre părți;

Că, deci, fiind neîntemeiat și acest ultim motiv, recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul etc.

NOTA. — Chestiunea judecată de Curtea de casație, prin decizia ce publicăm astăzi, este nouă în jurisprudența noastră. Un lucru este cert, și anume: că o ipotecă nespecializată este nulă, nulitatea putând fi invocată nu numai de terții, cari au interes a o înlătura, dar chiar de însuși debitorul sau moștenitorii săi. Cpr. C. București, *Dreptul* din

1899, Nr. 56. Vezi Aleaxndresco, tom. X, pag. 596. Curtea de casație admite, prin decizia de mai sus, că nulitatea fiind, în speță, absolută, poate fi propusă și de însuș creditorul, dacă el are interes a face să se admită această nulitate. Chestiunea este însă controversată.

Tot controversată este și chestiunea de a se și dacă, în urma anulării ipotecei de către debitor, creditorul a cărui ipotecă a fost anulată, poate sau nu cere o nouă ipotecă, de astădată specializată. Vezi Alexandresco, X, *loco supra cit.*; Dalloz, *Nouveau Code civile annoté*, IV, art. 2129, Nr. 54 urm. etc.

Decizia Curții de casație mai are încă un punct foarte important, și anume: că un regulament nu poate modifica o lege, ci numai a o interpreta și a o explica. În consecință, ea declară inaplicabil art. 166 din regulamentul legii agrare, care modifică, în privința căilor de atac în contra ordonanțelor prezidențiale, date în materie de distribuire de rentă pentru expropriere, în cazurile art. 66 bis pr. civ. Acest punct nu suferă nici o îndoială; de aceea nu insistăm asupra lui.

Legea nu poate, în principiu, fi modificată, abrogată sau creată nici chiar printr'un decret-regal.

Se decide însă, în genere, că în timpuri excepționale, de exemplu: în timp de războiu, un decret-regal poate să înființeze sau să modifice o lege existentă, în baza dreptului de necesitate, dictat de un înalt interes al conservării și existenței însuș Statului. Cas. I, *Curierul Judiciar* din 1920, Nr. 65—66, pag. 532. Cpr. Berthélemy, *Cours élément. de droit administratif*, p. 15.

Cu toate acestea, Trib. Iași a considerat de mai multe ori ca contrar Constituției și, ca atare, a înlăturat decretul-lege pentru strămutare la București a proceselor intentate la Iași contra Statului, instituțiilor publice, etc., vezi *Justiția* (dela Iași), anul 1919, Nr. 8, p. 4 și *Trib. juridică* din 1919, Nr. 28, 29, pag. 127 (cu observ. d-lui prof. D. Alexandresco).

Astăzi, constituționalitatea legilor nu se mai judecă de tribunalele ordinare, ci numai de Curtea de casație în Secții-Unite (art. 103 Constit.). Vezi Alexandresco, *Manual de drept civil comparat*, *Curierul judiciar* din 1924, Nr. 41, Nr. curent al lucrării, 41.

(N. R.).

TRIBUNALUL BRĂILA SECȚIA II-a

Audiența dela 29 Aprilie 1922

Președinția d lui SPIRU HASNAȘ, Președinte

Iancu M. D-tru cu Laios Pronai zis și Lache D-tru și M. D-tru și alții

Sentința civilă No. 750

Legitimare. — Copil natural. — Recunoaștere prin căsătorie. — Condițiuni. — Contestarea legitimărei pe motivul că n'a fost sinceră. — Interogatorul mamei și proba cu

martori inadmisibilă. — În ce condițiuni se poate ataca. — Art. 304, 308 și 953 c. civ.

1. Numai recunoașterea solemnă făcută de ambii părinți prin chiar actul de căsătorie sau pe calea judecătorească potrivit art. 308 c. civ. sunt singurele mijloace de dovadă a filiațiunei copilului natural, admis de legea română. Recunoașterea voluntară a mamei nefiind admisă de legea română, interogatorul mamei și proba cu martori, fără un început de dovadă scrisă sunt inadmisibile.

2. O legitimare nu poate fi atacată decât prin unul din mijloacele prevăzute de art. 953 c. civ. astfel că nesinceritatea recunoașterei din partea tatălui nu constituie o cauză de anulare pentru vicierea consimțământului său, căci a fost făcută cu formele legale.

Tribunalul,

Asupra acțiunei civile de față;

Auzind părțile în concluziuni;

Având în vedere actele aflate la dosar, cum și interogatorul părții din 27 Februarie 1922;

Având în vedere că din debateri și din actele aflate la dosar se constată, în fapt, că reclamantul la căsătoria sa cu pârâta în anul 1910, legitimează și pe pârâatul Layos Pronai zis și Lache D-triu și Mihail D-triu, copil rezultat din conviețuirea lor anterioară, recunoscându-l ca copil al lor; că, astăzi prin acțiunea de față tinde la anularea acestei recunoașteri, pe motivul de nesinceritate a declarației lui, făcute înaintea oficerului stărei civile respectiv, la căsătoria sa din 1910; că, în dovedirea acestei susțineri, pe lângă actele din dosar se servește și de interogatorul luat pârâtei, mama copilului și actuala sa soție; iar în subsidiar, cere dovada cu martori;

Având în vedere, că, în principiu, nimeni nu poate reclama o stare civilă în afară de aceea care i-o dă titlul său de naștere și posesiunea de stat potrivită cu acest titlu; și, invers, nimeni nu poate contesta starea civilă a celui care are o posesiune de stat, potrivită cu actul său de naștere; ori, legea presupune că filiațiunea legitimă este constatată printr'un act de naștere; iar, în ce privește copilul legitimat, actul său de naștere dovedește, că este născut neligitim, deci, copil natural, și, numai prin efectul legitimărei dobândește posesiunea de copil legitim, în temeiul unei ficțiuni legale prin căsătoria subsequentă a tatălui și a mamei, fiind socotit ca ieșit din căsătorie legitimă, și numai dela săvârșirea acelei căsătorii; așa că, numai recunoașterea solemnă ce se face de amândoi părinți prin chiar actul de căsătorie (art. 304 c. c.) sau recunoașterea judecătorească făcută potrivit art. 308 c. c. singure admise de cod. civ. român, care a suprimat dispozițiunile art. 334—339 c. c. francez, prin care se admite, ca mod de dovedire a filiațiunei copilului natural și recunoașterea voluntară a mamei, sunt admise de legiuitorul român, în dovedirea filiațiunei unui asemenea copil; prin urmare, chemarea la interogator a mamei pentru a mărturisi fapte, din care să se deducă existența recunoașterei sau nerecunoașterei unui copil, în sensul, că tatăl este sau nu autorul celui copil, este inadmisibilă, de oarece, această mărturisire, pe lângă, că ar fi expresiunea unei recunoașteri voluntare a mamei, dar ar fi și o recunoaștere forțată făcută pe cale judecătorească; însă, cum dispozițiunile legii relative la statutul civil sunt de ordine publică, nu sunt susceptibile de transacțiuni, nici de recunoaștere, nici de renunțare; căci, oricari ar fi mărturisirile mamei, ele nu pot avea vreo valoare juridică față cu motivul de ordine publică și cu dispozițiunile art. 308 c. civ.;

deci, pentru aceleași motive, nu este admisibilă nici dovada cu martori în această privință, căci s'ar eluda dispozițiunile aceluiaș text de lege, dacă nu există un început de probă scrisă în cauză;

Având în vedere, că în ce privește nesinceritatea recunoașterii invocate de reclamant; adică, deși făcută cu formele legale, și de persoanele în drept, nu este expresiunea adevărului;

Având în vedere, că voința de recunoaștere trebuie să fie făcută în mod liber, ea nu trebuie să fie viciată prin dol, violență sau eroare; că, în codul nostru, fiind suprimat art. 339 c. civ. francez, urmează că cei interesați a contesta recunoașterea, au calea prevăzută de art. 953 cod. civ. (Alexandresco, II, pag. 322-326); că, reclamantul afirmând numai nesinceritatea recunoașterii făcută prin actul de căsătorie, nu poate să ceară anularea recunoașterii pe acest simplu motiv, dacă nu articulează fapte concrete, că consimțământul său a fost viciat prin unul din mijloacele prevăzute de art. 953 c. civ. sau pentru lipsă de forme legale; căci, acela care în mod mincinos s'a recunoscut tatăl unui copil străin, nu poate fi primit a reveni asupra acestei declarațiuni, invocând propria sa turpitudine, *nemo auditur turpitudinem suam alegans* (Demolombe, V, § 437, 439), deoarece recunoașterea valabil făcută, este prin ea însuși irevocabilă și nu poate fi retractată de persoana dela care emană (Aubry et Rau, VI, § 568);

Că, deci, față cu cele arătate mai sus, acțiunea de față este neîntemeiată și are a se respinge.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte Spiru Hasnaș, Tribunalul, respinge acțiunea, etc.

(ss) Spiru Hasnaș.

NOTĂ. — Tribunalul Brăila, secț. II, hotărăște că tatăl sau mama nu poate contesta recunoașterea făcută de ei pentru legitimarea copilului născut în afară de căsătorie, decât în cazurile arătate de arhicoul 953 cod. civ. Ca urmare a acestui principiu stabilit, respinge ca inadmisibil interogatoriul mamei copilului, cerut de tată, ca autor contestator al recunoașterii, respinge tot ca neîngăduită de lege și proba cu martori cerută în proces. Motivarea Tribunalului se sprijinește, între altele, și pe argumentarea lui Demolombe.

Sentința Trib. Brăila, secț. II, este bine motivată; cu toate acestea, susținem ideea că recunoașterea copilului nelegitim se poate ataca nu numai pe temeiul viciilor de consimțământ, dar și când ea nu este sinceră, cu administrarea tuturor mijloacelor de probă, fără restricție.

În Franța este un text de lege în această privință: art. 339 cod. civ.; redacția lui însă a dat naștere controversei, dacă autorul recunoașterii are drept la această contestație? Discuția a început-o cu multă vigoare Demolombe, întemeindu-se pe următoarele considerațiuni: 1) un argument de text. Art. 339 cod. civ. francez face o deosebire între tată și mamă, în calitate de autori ai recunoașterii și persoanele cari au interes să conteste această recunoaștere. Legea nu acordă dreptul de contestație acelor dintâi, ci numai acestora din urmă; 2) un argument scos din spiritul legii: recunoașterea este o mărturisire, care nu se poate revoca, potrivit art. 1356 cod. civ. francez. A

contesta, înseamnă a contrazice; dacă terții pot contrazice pe autorul recunoașterii, să presupune că legea nu dă dreptul acestuia din urmă să se contrazică în recunoașterea, ce însăși a făcut-o; 3) un argument scos din maxima *nemo auditur turpitudinem suam alegans*: Cineva nu poate să invoace în acțiunea sa propria-i turpitudine¹⁾. Această opinie a găsit o aprobare foarte restrânsă în jurisprudența și doctrina franceză²⁾.

Teoria lui Demolombe a fost atacată de Aubry et Rau, soluționând problema după o analiză riguroasă a principiilor puse în discuție³⁾. Părerea lui Aubry et Rau în această chestiune a fost primită de majoritatea doctrinei și jurisprudenței franceze⁴⁾. Partea finală a art. 339 cod. civ. francez, pusă în discuție, are redacția următoare: «Orice recunoaștere din partea tatălui sau a mamei, după cum orice reclamație din partea copilului, va putea fi contestată de toți aceia cari au interes».

La argumentul lui Demolombe, scos din acest text de lege, s'a răspuns că partea finală a acestui articol privește pe toți, fără excepție, cari au interes moral sau material în contestație, deci și pe tată sau mamă. Altfel ar însemna că tatăl sau mama n'ar putea contesta reclamația copilului, idee inadmisibilă. Această interpretare este și contra rațiunii, fiindcă refuză dreptul de contestație tocmai persoanelor în măsură a cunoaște adevărul și a aduce toate probele pentru dovedirea lui.

La argumentul scos din spiritul legii, s'a răspuns că starea civilă a unei persoane este de ordine publică și prin urmare nu i se poate atribui printr-o afirmație neadevărată un titlu definitiv de paternitate sau maternitate. A contesta, în speță, nu înseamnă a retracta, deoarece aici nu este vorba de a revoca o mărturisire conformă cu adevărul, ci de a arăta că s'a afirmat un fapt, care n'a avut loc. Dispozițiile art. 1356 cod. civ. francez relativ la irevocabilitatea mărturisirii nu se aplică în materie de ordine publică, ci la chestii privitoare la drepturi patrimoniale. Voința sau capriciul unei persoane nu poate crea o paternitate falsă. Recunoașterea nu constată decât faptul paternității sau al maternității, dacă a avut loc. În adevăr, ea nu poate să creieze, prin ea însăși, fără acest fapt, starea civilă a cuiva. Fără paternitate sau maternitate nu poate să existe filiație. Principiul, ce se invoacă în materia filiației

1) Demolombe, Cours de cod Napoléon. T. V, No. 437.

2) Cităm în acest sens decizia din 7 Dec. 1854, Dalloz, 1855, 2, 144; iar în doctrină pe T. Hue, Code Civil, T. III, No. 102.

3) C. Aubry et Rau, Cours de Droit Civil Français, T. VI, ed. 4, § 568 ter, pag. 179.

4) F. Laurent, Droit Civil Français, T. IV, 78; G. Baudry, Lacantinerie Droit Civil T. IV, ed. III, No. 660; Planiol, Droit Civil T. I, No. 1490, pag. 479; Ambroise Colin et H. Capitant, Droit Civil Français, T. I, pag. 283; Aix, 22 Dec. 1852, D. 54, 2, 121; S. 54, 2, 321; Paris 2 Iulie 1853, D. 54, 2, 260; S. 54, 2, 329; Nîmes 7 Mai 1879, D. 79, 2, 133; Nîmes 30 Aprilie 1879, S. 79, 2, 185.

legitime că acela care se căsătorește cu femeia, pe care o știa însărcinată, nu poate să tăgăduiască paternitatea copilului, nu se aplică în materia filiației nelegitime. Ficțiunile admise de lege în filiația legitimă, nu se pot extinde și în filiația nelegitimă.

Maxima *nemo auditur* ... a fost combătută prin ideea că nu se aplică în cazul când interese de ordin superior se impun intereselor particulare; în acest caz adevărul trebuie căutat prin toate mijloacele de cercetare.

O recunoaștere voluntară poate porni dintr'un sentiment de pudoare, dintr'o pasiune, dintr'un sentiment de răzbunare, dintr'un interes de ordin material. Acela, care contestă o recunoaștere după art. 339 c. civ. francez, trebuie să dovedească prin fapte precise și în chip nelindoișor că ea nu este conformă cu adevărul. O simplă tăgăduire că recunoașterea nu este sinceră, n'are valoare juridică. Cea mai concludentă faptă este că autorul recunoașterii era impuber sau că în timpul concepției copilului, din pricina depărtării, n'a putut avea legături cu mama copilului.

Toate mijloacele de dovadă sunt admisibile; chiar interogatoriul tuturor persoanelor, cari pot aduce o lumină în cauză, deci și interogatoriul mamei copilului, precum și presumpțiile și proba cu martori, fără nici un început de dovadă scrisă. Judecătorii trebuie să fie severi în cântărirea acestor probe; ei nu pot însă, printr'un fine de neprimire, să le respingă, când o fraudă de ordine publică cere a o dovedi.

Pentru a ajunge la această din urmă concluzie, doctrina se mai sprijinește și pe autoritatea unei decizii a Curții de apel din Lyon, din care reiese convingerea, ce se impune cu evidență și necesitatea adevărului, ce nu mai lasă nicio îndoială: Autorul unei recunoașteri a făcut cunoștința unei femei, care născuse cu 7 luni înainte un copil. Această mărturisire a făcut-o însăși mama copilului, care susținea că autorul recunoașterii nu este tatăl copilului. În adevăr, pretinsul tată fusese în internatul Henry IV, nu eșea singur, vacanțele le petrecea la țară, la părinții săi. Ce motiv l-a determinat să recunoască copilul? Pasiunea pentru mamă. Recunoașterea, dar, era un neadevăr. Curtea din Lyon a spus că a da credință acestui act, înseamnă o fraudă la lege, o atingere a ordinii publice⁵⁾.

În codul nostru civil nu este un text de lege în această privință. Art. 339 cod. civ. francez a fost eliminat de legiuitorul nostru. Această împrejurare, poate, a contribuit și la soluția dată de Trib. Brăila, în speța, al cărui examen îl facem. Cu toată lipsa textului de lege, doctrina noastră, prin marele comentator al codului nostru civil,

d-l D. Alexandresco, admite dreptul de a contesta recunoașterea copilului nelegitim, chiar autorului recunoașterii, când nu este sinceră, cu administrarea tuturor probelor admise în dreptul nostru⁶⁾. D-l Alexandresco, în această susținere, invoacă autoritatea lui Marcadé, care a influențat codul nostru civil în redacția și spiritul său. Marcadé spune în această privință următoarele: «Am spus deja că acest articol dă un mijloc de îndreptare contra primejdiei recunoașterii frauduloase, fiind că îngăduie oricărei persoane să împiedice recunoașterea judiciară, pe care un copil voește s'o obțină, după cum asemenea să se anuleze recunoașterea voluntară, al cărei obiect a fost».

«Termenii absoluți ai articolului nu pot să lase îndoială asupra urmărilor întinse, pe cari dispoziția sa le atrage și cari nu sunt decât aplicarea dreptului comun și ale principiilor generale. Astfel, pentru a nu vorbi decât de recunoașterea voluntară, ce poate fi atacată de orice persoană, sub toate raporturile, prin toate mijloacele cu putință. Orice persoană poate să conteste această recunoaștere, numai să aibă un interes moral sau material»⁷⁾. Prin urmare, considerațiunile, cari lămuresc eliminarea art. 339 cod. civ. francez din partea legiuitorului nostru, sunt că acest articol este inutil, el reproduce principiile generale din dreptul nostru comun.

D-l Neagu, în Codicile civil adnotat, întemeiat pe doctrina și jurisprudența franceză, admite și d-sa că recunoașterea poate fi atacată și de autorul legitimării⁸⁾.

Curtea noastră de apel din București, deși în speța figurau ca reclamanți niște rude colaterale ale autorului legitimării și cu toate că, pe o chestie de fapt, le-a respins acțiunea, admite în principiu acest drept, fără nicio distincție, motivând: „Cu toate că chestia filiației fiind de ordine publică, orice convențiune sau renunțare este nulă, totuș acest principiu nu-și poate avea aplicare decât atunci când prin acele convențiuni sau renunțări s'ar crea o situație falsă, convenindu-se sau consimțindu-se la o filiație care nu există, iar nicidecum când prin ele se recunoaște o stare de fapt conformă cu adevărul.

Cu toate că actul de legitimare prin căsătorie subsecventă, ca orice act de stare civilă, are forță probantă *erga omnes*, copilul are de mamă și tată pe acei cari l-au recunoscut, totuș această forță probantă poate fi dărâmată prin probă contrarie de oricine are interes moral sau material spre a stabili falsitatea recunoașterii că copilul nu aparține aceluia cari l-au recunoscut, probă care se poate face prin martori și prezumțiuni»⁹⁾.

6) D. Alexandresco, Drept Civil Român, Vol. 2, pag. 326.

7) V. Marcadé, Explication du Code Napoléon, T. II, éd. VI, No. 76, pag. 70.

8) D. Neagu, Codicile Civil Adnotat, Vol. 2, No. 34, pag. 68.

9) Dreptul, No. 23, pag. 180 C. Apel București, Iași, 1915

5) C. Lyon 3 Martie 1856, Dalloz, 1856. 2, 232.

Inalta noastră Curte de Casație a confirmat această decizie¹⁰⁾.

P. VASILESCU

Doctor în Drept din Paris.
Avocat.

TRIB. NOGENT-LE-ROTRU (Eure et Loire)

11 Aprilie 1922

Comoară. Nu face parte din fond. Nu este un fruct, nici un produs, nici un accesoriu al fondului. Atribuirea jumătății din comoară proprietarului fondului. Nu este o consecință a dreptului de proprietate. Art. 716 C. civil (649 C. civ. rom.).

1. *Comoara nu face parte integrantă din fondul în care a fost găsită. Ea nu poate fi considerată nici ca un fruct, nici ca un produs, nici ca un accesoriu al acestui fond.*

2. *Legea n'a atribuit jumătate din comoară proprietarului fondului în care a fost descoperită, ca o consecință a dreptului său de proprietate, ci în virtutea puterii sale suverane (Recueil des sommaires) și soluție identică, admisă de Curtea din Alger, la 20 Martie 1912, decizie publicată în D. P. 1913. 2. 86).*

NOTA. — Din împrejurarea că comoara nu este un fruct sau un produs al fondului în care a fost găsită, după cum observă și Pothier (*Tr. du douaire*, VI, 196, pag. 395, ed. Bugnet), rezultă că bărbatul nu se va folosi de comoara găsită în fondul dotat al soției sale, el neavând drept decât la partea ce i s'ar cuveni ca găsit, cealaltă parte fiind atribuită femeii, în calitatea sa de proprietară a fondului dotat. Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 30, nota 4; tom. VIII, partea I-a, pag. 309, 310, precum și autoritățile citate acolo. „*Si thesaurus fuerit inventus, in fructum enim non computabitur*“ (L. 7 § 12, in fine, Dig., *Solutio matrimonii*, 24, 3).

Tot pentru motivul de mai sus, uzufructuarul nu va avea drept la comoara descoperită în fondul supus uzufructului; afară de cazul când ar fi găsit-o el însuși printr'un efect al întâmplării, în care caz el va lua jumătate, conform art. 649 din codul civil. Cpr. Planiol, I, 2579 și 2798; Colin et Capitant, I, pag. 801, 802 și alte autorități citate în tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 30, nota 3.

„Uzufructuarul n'are niciun drept la comoara găsită în fondul supus uzufructului“, zice art. 511, in fine din codul austriac, dispoziție nereprodusă în codul Calimach, care se mărginește în a zice că uzufructuarul are desăvârșită proprietate a tuturor foloaselor, rodurilor, veniturilor și a sporirilor lucrului a cărui întrebuințare îi aparține (art. 662).

Tot astfel n'au drept la comoară locatarul, posesorul, fie el chiar de bună credință, etc. Vezi Zahariae, *Handbuch des französischen Civilrechts*, I, § 185, pag. 562, nota 8, ed. Crome, precum și

tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 30, text și notele 5 și 6, etc.

Bezmanarul are însă drept la comoara găsită în fondul bezmanului, pentru că el are toate drepturile alipite de proprietatea acestui fond, după cum dispune anume art. 1561 din codul italian. Vezi tom. III, partea II, menționat, pag. 30; tom. IX, pag. 419, 420, etc.

Nu ne putem întinde mai mult asupra comoarei, această materie fiind prea puțin practică, de oarece comori, astăzi, aproape nu se mai găsesc, și acele care se mai găsesc pe unele locuri, sunt de mică însemnătate. Persoanele doritoare însă de a cunoaște mai pe larg această materie, vor binevoi a consulta tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 23 urm., unde art. 649 din codul civil a fost studiat foarte pe larg.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

TRIBUNALUL MONTLUÇON (Aliier)

14 Octombrie 1921

Comoară. Cui aparține proprietatea ei. Găsirea unei comori în zidul unei case, vândută spre a fi dărâmată. Aparține proprietarului solului, iar nu celui care a cumpărat materialul casei. Art. 716 C. civil (649 C. civ. rom.).

1. *Acel care, din întâmplare, a găsit o comoară, are drept la jumătate din ea, chiar dacă el lucra cu plată pentru proprietarul fondului.*

2. *Proprietarul fondului în care s'a găsit o comoară, are însă drept la întregimea ei, dacă a fost găsită de un lucrător, în urma unor săpături sau cercetări, ordonate de proprietar, în scopul de a o găsi.*

3. *Comoară aparține tot proprietarului fondului, dacă a fost descoperită de un terțiu, în urma unor săpături sau cercetări, făcute fără consimțământul proprietarului pentru că, în asemenea caz, găsitul ei a violat dreptul de proprietate, și nu se poate admite că un fapt ilicit să aducă un folos celui care l-a comis.*

4. *Dacă comoara a fost găsită în zidul unei case, ce a fost vândută spre a fi dărâmată, ea va aparține proprietarului pământului, iar nu celui care a cumpărat materialul casei în chestiune. (Recueil des sommaires).*

NOTA. — Toate punctele decise prin sentința de mai sus, sunt juridice. Se poate consulta cu folos asupra comorei, Zahariae, *Handbuch des französischen Civilrechts*, I, § 185, 4°, p. 561 urm., ed. Crome; Massé-Vergé, II, § 294, pag. 101, 102; Aubry et Rau, § 201, p. 369 urm., ed. a 5-a; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 20-23; Demolombe, XIII, 32 urm.; T. Hue, V, 15, 16; Planiol, I, 2578-2580; Colin et Capitant, I, p. 842 urm.; Baudry et Wahl, *Succesions*, I, 35 urm.; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 307 urm., pag. 541 urm., ed. a 2-a, revăzută de Giuseppe Piola (1907); Alexandresco, tom. III, partea II, pag. 22 urm., precum și observ. asupra sentinței tribun. Nogent-le-Rotru),

10) *Curierul Judiciar*, No. 36/916, Cas. I. No. 107, 12 Februarie 1916.

publicată tot în acest număr al revistei noastre. C. Paris (26 Decemb. 1825) și Orléans (10 Febr. 1842), Pand. chron., tom. I, partea II, pag. 116 și tom. II, partea II, pag. 194; C. Alger (20 Martie 1912), Pand. Périod. 1913. 2. 86, etc.

În privința ultimului punct, relativ la găsirea unei comori în zidul unei case, vândută spre a fi dăruită, chestiunea este controversată, însă părerea cea mai juridică este aceea admisă prin sentința trib. Iată cum se exprimă, în această privință, Zachariae (*op. cit.*, I, § 185, p. 562, nota 8, *in fine*): *Der Käufer eines Hauses zum Abbruche hat nur den Finderantheil, wenn er persönlich der Finder ist, nicht den Antheil des Grundeigentümers, da er nur die Materialien gekauft hat*. (Acel care cumpără o casă spre a fi dăruită, nu are decât partea găsită, dacă el este găsitul personal al comori; el n'are drept la partea cuvenită proprietarului solului, fiindcă n'a cumpărat decât materialele acelei case). Vezi în același sens, Laurent, VIII, 448; Massé-Vergé, *loco cit.*, pag. 102, nota 10; Alexandresco, III, partea II, p. 31, etc.—*Contră*: Baudry et Wahl, *Successions*, I, 61, p. 48, 49.

(N. R.).

TRIBUNALUL ALENÇON (Orne)

9 Aprilie 1922

Comoară. Ascunderea de către găsitul a comoarei descoperite. Lipsa de sancțiune civilă. Existența unui furt, după împrejurări. Art. 716 C. civ. (649 C. civ. rom.). Art. 379 C. pen. fr. (306 C. pen. rom.).

1. Găsitul unei comori nu pierde partea ce i se cuvine după lege în această calitate, prin faptul că a ascuns comoara, cu intenție de a și-o însuși toată, legea actului neamnițând această pedeapsă, pe care o admitea atât dreptul român (Nov. 51 a împăratului Leon), cât și vechiul drept francez.

2. Un asemenea fapt poate însă constitui, după împrejurări, un furt, dacă există din partea găsitului, o intenție frauduloasă, concomitentă cu descoperirea comoarei. (Recueil des sommaires).

NOTA. — Tribun. din Alençon observă, cu drept cuvânt, asupra punctului întâiu, deciz prin această sentință că soluția contrară eră admisă atât la Romani, prin Nov. 51 a împăratului Leon, *de invento thesauro, cujus esse debeat*, cât și în vechiul drept francez (vezi Baudry et Wahl, *Successions*, I, 55, pag. 43, text și nota 9).

O soluție identică eră admisă și în dreptul nostru anterior.

„Dacă găsitul nu va face de sineș îndată arătarea pentru comoara ce din întâmplare se va descoperi, zice art. 531 din codul Calimach (400 C. austriac), atunci partea ce i se cuvine să se dea sârmanilor, iar făcând arătare altul, să i se dea aceuia“.

În codul austriac, partea găsitului se cuvine, în asemenea caz tot denunțatorului, însă în lipsa a-

cestuia, partea denunțatorului, se cuvine Statului despre care codul Calimach nu vorbește: „*Oder wenn kein Angeber vorhanden ist, dem Staate zufallen*“.

Pravila lui Matei Basarab, zice, de asemenea: „Oricine va ascunde comoara, dacă o va găsi, ea să nu dea nimic aceuia ce se vine; *aceiași perdeși-va și partea ce i se va veni*“. Aceste texte sunt împrumutate dela Novela 51 suscitată a împăratului Leon. Cpr. art. 425-427 C. civil portughez dela 1867, etc.

„Acel ce va ști ceva despre vre-o comoară sau o va găsi și nu va arăta aceasta autorității, zice art. 5 din circulara Ministerului dreptății dela 11 Septembrie 1861, publicată în colecția de deslegări pentru tribunalele din Moldova (Colecția Pastia, pag. 1938 urm.), va fi considerat ca fur, în caz de a fi găsit ceva, se va trădă, prin urmare, în judecată“.

Punctul al doilea din sentința trib. Alençon pune, cu drept cuvânt, în principiu, că ascunderea comoarei din partea găsitului poate, după împrejurări, să constituie un furt. (Vezi în acest sens, Aubry et Rau, II, § 201, pag. 372, nota 37, ed. a 5-a; Laurent, VIII, 452; Demolombe, XIII, 49; Baudry et Wahl, *Successions*, I, 55; Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal français*, V, 2093, ed. a 2-a; F. Hélie, *Théorie du code pénal*, V, 1924; Blanche, *Etudes pratiques sur le code pénal*, V, 466, p. 660, ed. a 2-a; Pand fr., *vo. Trésor*, 72 și *vo. Vol*, 183; Cas. fr. Sirey, 95. I. 157; Cas. Florența, Sirey, 87. 4. 12 și *Dreptul* din 1909, No. 79, pag. 632; C. Bourges, D. P. 1904. 2. 21; Sirey, 1904. 2. 196, etc. — *Contră*: Carnot, *Comment. sur le code pénal*, art. 379, No. 16; Rauter, *Tr. de droit criminel*, II, 507, pag. 111, ed. din 1836; Salucci, *La Legge* din 1887, p. 393. Vezi în privința controversei la care această chestiune a dat loc în Italia, Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 314, pag. 550 urm., etc.

Știm, de asemenea, că sustragerea frauduloasă a lucrului comun, de către un comunist, constituie un furt. Vezi tom. III, partea II al Coment. noastre, pag. 29, 30; tom. IX, p. 540; tom. X, pag. 72; tom. XI, p. 367, *ad notam*, etc.; Cas. rom. *Jurisprudența română* din 1914, No. 25, pag. 395, No. de ordine 406; *Tribuna juridică* din 1920, No. 28, 29, p. 117; Cas. fr. Sirey, 49. I. 671, etc. Cpr. Garraud, *op. cit.*, V, 2098, etc.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

A apărut în editura „Curierul Judiciar“ **DREPTUL FEMEII ÎN VIITORUL COD CIVIL**. Studii, comunicări și propuneri de diferiți juriști. Raport de d-na Calypso Corneliu Botez, prezidenta C. N. F. R. Prețul 60 lei.

Rugăm pe onor. noștri colaboratori și cititori — avocați și magistrați — să binevoiască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal, a hotărârilor ce interesează a fi publicate ca spețe în Curierul Judiciar în extenso, fie în Jurisprudența Generală în rezumat așa după cum le publicăm.